

Explanation of family lifestyle components affecting housing architecture design

Samaneh Dehghan , PhD student of Islamic architecture, the Faculty of Architecture and Urban Planning, Tabriz Islamic Art University, Tabriz, Iran. Email: Dehghan.samaneh72@gmail.com

Hamed Beyti , Associate Professor, Faculty of Architecture and Urban Planning, Tabriz Islamic Art University, Tabriz, Iran, (Corresponding Author). Email: h.beyti@tabriziau.ac.ir

Farhad Ahmadnejad , Assistant professor of the Faculty of Architecture and Urban Planning, Tabriz Islamic Art University, Tabriz, Iran. Email: ahmadnejad.farhad@gmail.com

Azita Balali Oskouyi , Professor of the Faculty of Architecture and Urban Planning, Tabriz Islamic Art University, Tabriz, Iran. Email: azita.oskui@gmail.com

Abstract

Introduction: The family is the primary context in which the process of socialization and the quality of people's lifestyles are shaped. As an essential element of both individual and societal life, the family can play a productive role if it is able to express itself in the most desirable way and function effectively. The house, as the main setting of family life, contributes to the formation of individual personality and lifestyle, and plays a fundamental role in meeting people's needs and aspirations. The relationship between the individual and the house is reciprocal: while human lifestyles influence the architecture of residential spaces, architectural design also directly affects family lifestyles. Thus, the way in which living spaces are designed is of great significance. The central research question is: What are the most important dimensions of family lifestyle, and how does each of them affect housing architecture?

Method: The research employed a deductive content analysis method, chosen to organize the raw data obtained from existing studies. During the review of sources, an effort was made to move beyond the surface level of the texts and to identify both explicit and implicit criteria. These criteria were then coded and organized into relevant tables in order to achieve a more comprehensive result. Titles relevant to the research were identified across books, published articles, research reports, and theses. For internal sources, databases were searched using titles, abstracts, and keywords such as lifestyle, housing, family, and housing architecture. For external sources, 230 relevant studies were identified through reliable databases using similar keywords including housing design, lifestyle, family, and housing architecture.

In the initial coding process, criteria with maximum thematic relevance to the research topic were extracted and categorized as 38 effective lifestyle criteria (Table 2). These were then synthesized into a preliminary framework of family lifestyle factors influencing housing design, grouped under ten general components: (1) sociological, (2) cultural, (3) social, (4) political, (5) religious, (6) economic, (7)

geographical, (8) health-oriented, (9) temporal (era-based), and (10) intrinsic motivation/personal taste.

In the second part of the study, these components and their subcomponents were categorized further, highlighting the relationship between lifestyle dimensions identified in the first stage and the architecture of human living spaces. Graphical analysis of the components showed that sociological and cultural factors held the highest relative frequency and importance in housing design, followed by social, economic, health-oriented, geographical, religious, political, and intrinsic motivation/personal taste dimensions.

Conclusion: Family lifestyle can be understood as a relatively coherent set of behaviors and activities performed by family members in the course of daily life, encompassing diverse dimensions across social, cultural, political, economic, and other domains. Based on the findings of this study, several key lifestyle dimensions and their subcomponents were identified, including sociological factors such as gender, age, education, and family structure; geographical aspects such as climate, ethnicity, and nationality; economic considerations including income, occupation, consumerism, and economic inequality; cultural elements; health-oriented factors such as physical and mental health; belief-based aspects including religion and religious activities; political orientation and participation; social communication styles ranging from active to passive; intrinsic motivation and personal taste such as digital or minimalist lifestyles; and temporal aspects related to historical periods or eras. Each of these dimensions directly influences both family lifestyle and housing, which serves as the primary context for shaping daily behaviors and activities. Their impact on housing architecture manifests in physical aspects such as the type of residence (villa, apartment, residential complex), form and proportions (dimensions and scale), decorations, furniture, and spatial layout, as well as in non-physical aspects such as symbolic meanings, sense of belonging, perceptions of safety, and feelings of peace and comfort.

Keywords: housing design, lifestyle, family, housing architecture.

تبیین مؤلفه‌های سبک زندگی خانوادگی مؤثر بر طراحی معماری مسکن^۱

سمانه دهقان^۲، حامد بی‌تی^۳، فرهاد احمدنژاد^۴، آریتا بلالی اسکویی^۵

چکیده

خانواده اولین جایی است که فرایند جامعه‌پذیری و تحقق کیفیت سبک زندگی افراد در آن شکل می‌گیرد و به‌عنوان یک عنصر مهم در سبک زندگی فرد و جامعه در صورتی می‌تواند شریک باشد که به مطلوب‌ترین صورت بتواند خود را بنمایاند و کارایی موردنظر را داشته باشد. خانه به‌عنوان بستر اصلی زندگی خانواده، شکل‌گیری شخصیت افراد و سبک زندگی آنان بوده و در رفع نیازها و برآوردن تمایلات افراد نقش اساسی دارد. رابطه میان فرد و خانه همواره یک رابطه دو سویه است و همان‌گونه که شیوه و روش زندگی انسان‌ها بر معماری فضای سکونتی آن‌ها تأثیر می‌گذارد، فضای معماری نیز تأثیر مستقیم بر روی سبک زندگی خانوادگی دارد و نحوه طراحی فضاهای زیسته انسان‌ها حائز اهمیت است. پرسش اصلی تحقیق عبارت است از اینکه مهم‌ترین ابعاد سبک زندگی خانوادگی کدام‌اند و هر یک چگونه بر معماری مسکن تأثیر می‌گذارند؟ ماهیت تحقیق کاربردی است و با رویکرد کیفی و روش تحلیل محتوا برای پاسخ به پرسش تحقیق، نخست با کدگذاری داده‌های اولیه ابعاد سبک زندگی خانوادگی استخراج می‌گردد و در بخش دوم ضمن دسته‌بندی مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌های مؤثر تحقیق، ویژگی‌های فضای سکونت خانواده از منظر نحوه نمود شاخص‌های استخراج‌شده از بخش اول در ارتباط با حوزه معماری تبیین خواهد شد. نتایج بیانگر این است که بعد جامعه‌شناختی، اجتماعی، جغرافیایی، اقتصادی، فرهنگی، سلامت‌محور، دینی، سیاسی، انگیزه درونی و سلیقه شخصی ابعاد کلان سبک زندگی خانوادگی بوده و تأثیر مستقیم بر فضای زیست خانواده (مسکن) دارد.

واژگان کلیدی

طراحی مسکن، سبک زندگی، خانواده، معماری مسکن.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۲۴

۱. این مقاله مستخرج از رساله دکتری نویسنده نخست با عنوان "شناسایی الگوی طراحی مسکن مبتنی بر تفاوت نسلی در راستای تحقق سبک زندگی ایرانی-اسلامی" است که با راهنمایی دکتر حامد بی‌تی (استاد راهنمای اول) و دکتر فرهاد احمدنژاد (استاد راهنمای دوم) و دکتر آریتا بلالی اسکویی (استاد مشاور) در دانشگاه هنر اسلامی تبریز انجام گرفته است.

۲. دانشجوی دکتری معماری اسلامی دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران. Dehghan.samaneh72@gmail.com

۳. دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول) h.beyti@tabriziau.ac.ir

۴. استادیار دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران. ahmadnejad.farhad@gmail.com

۵. استاد دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران. azita.oskui@gmail.com

مقدمه

خانواده، کانون اصلی تعالی و بستر فراهم آورنده حرکت تکاملی انسان است (مهدی‌پور، ۱۳۹۳: ۳۲). سبک زندگی شیوه‌ای است که افراد در زندگی روزمره خود اتخاذ می‌کنند و بازتابی از اهداف و ارزش‌های عالی یک نظام اجتماعی است. در یک جامعه انتظار می‌رود مردم به روشی زندگی کنند که نشان‌دهنده آرمان‌ها و ارزش‌های مستتر در نظام ذهنی و فکری آن جامعه باشد (Chaney, 1996: 11). در این راستا خانواده به عنوان یک نهاد تأثیرگذار و مهم در جامعه نقش اساسی در جامعه‌پذیری افراد دارد و می‌تواند انتقال‌دهنده شیوه‌های مختلف زیستن به نسل‌های بعدی باشد (صفریابی پاریزی، ۱۳۹۳: ۲۱). امروزه به دنبال تغییرات و تحولات دنیای مدرن، خانواده نیز به عنوان یکی از نهادهای اجتماعی از این تغییر و تحولات متأثر بوده است؛ اما نکته‌ی حائز اهمیت این است که تغییرات و تحولات مهم و اساسی را در دیگر نهادهای اجتماعی به دنبال تغییر در خانواده به‌عنوان بنیادی‌ترین نهاد اجتماعی، شاهد خواهیم بود و تبعات مختلفی را در حوزه‌هایی چون فرهنگ و دین به دنبال خواهد داشت (نظری، ۱۳۹۹: ۲۳). بر این اساس همچنان که تعاریف متعددی از خانواده ارائه شده، سبک زندگی خانوادگی دارای ابعاد مختلفی نیز است که به‌طور مستقیم بر سبک زندگی تأثیر می‌گذارند. از سویی دیگر مسکن، محیطی است که به‌عنوان ظرف زندگی ساکنینش قلمداد می‌شود و روابط اجتماعی و الگوی رفتاری افراد در آن شکل می‌گیرد و مهم‌ترین رخدادهای آن صورت می‌گیرد (Lee and et al., 2007: 11-30) و بستری است برای زندگی انسان که با سایر ابعاد زندگی او در ارتباط متقابل است (بلالی اسکویی و نظری، ۱۳۹۹: ۳۱۵). دستیابی به مسکن مطلوب خانواده از اهداف اصلی موضوع معماری مسکن بخصوص در سال‌های اخیر و تنوع سکونت‌خانواده‌ها در گونه‌های مختلف مسکن است. ولیکن باوجود سهم قابل‌توجه معماری مسکن در تغییر و تحول سبک زندگی افراد، این تأثیر یک‌جانبه نبوده و نحوه زیست ساکنین خانه، نیازها و الگوهای رفتاری آن‌ها نیز بر شکل‌دهی به مسکن آن‌ها نقش مؤثری ایفا می‌کند. خانه بایستی بتواند هم در فضای درونی و هم بیرونی خود این توقع را که «مرکز دنیای فرد است» را برآورده سازد. امروزه به دلیل تغییر شیوه زندگی و یا تک‌بعدی‌نگری و توجه بیشتر به بعد اقتصادی، بسیاری از نیازها و ارزش‌های انسانی نادیده گرفته شده است. خانه آدمی در بلوک‌های مسکونی در پشت چند پنجره یکنواخت و هم‌شکل با

دیگران قرار دارد که نه فقط برای میهمان، بلکه برای افراد خانواده نیز تشخیص آن از بیرون مشکل است (پاکزاد، ۱۳۸۵: ۱۳۲) در چنین شرایطی، افراد خانواده برای تأمین حداقل امنیت و آرامش از جمع فرار کرده، به کنج خانه پناه می‌برند و غربت و محرومیت اجتماعی از اینجا آغاز می‌گردد. تبعات چنین شرایطی صدمه به بنیان و سلامت خانواده، افراد و جامعه است. در این نوشتار تلاش بر این است به نحوه بهبود زندگی خانوادگی در مسکن امروزی از طریق مطرح کردن مؤلفه‌های مؤثر و مطلوب الگوهای طراحی مسکن مطلوب متأثر از خواست‌ها و نیازها و شرایط خانواده‌های امروزی پاسخ داده شود.

اهداف و سؤالات پژوهش

هدف از پژوهش این است که با شناخت و معرفی ابعاد و شاخص‌های مختلف سبک زندگی خانوادگی، ویژگی‌های فضای معماری متناسب با این ابعاد را استخراج نماید هدف نهایی تحقیق برداشتن گامی هرچند کوچک در راستای تحقق سبک سکونت مطلوب خانواده‌ها و ارتقای سبک زندگی خانوادگی از بعد طراحی مسکن در شرایط امروز جامعه جهانی است. پرسش اصلی تحقیق عبارت است از این که مهم‌ترین ابعاد سبک زندگی خانوادگی کدامند و هریک چگونه بر معماری مسکن تأثیر می‌گذارند؟

پیشینه پژوهش

پیشینه تحقیق در حوزه سبک زندگی خانوادگی در سه دسته‌بندی قرار می‌گیرد: دسته اول پژوهش‌هایی است که در حوزه سبک زندگی خانوادگی است از جمله مقاله‌ای با عنوان «خانواده الگو در اسلام» (نوایی، ۱۳۹۹) است که ویژگی‌های خانواده الگو در دین اسلام را در مؤلفه‌هایی نظیر برآوردن نیازهای جسمی و روحی، همتایی و کفویت، سهولت و سادگی، عشق و صمیمیت، رابطه زوجین با یکدیگر اصولی همچون همدلی و وفای، قناعت، تقسیم کار، نظم، محبت و احترام و پیوند با خدا بیان کرده‌اند. کاویانی (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان «سبک زندگی خانوادگی از دیدگاه قرآن و مدرنیته»، به هفت تفاوت عمده میان این دو سبک اشاره کرده است. عاشوری (۱۳۹۳) در مقاله‌ای تحت عنوان «سبک زندگی اسلامی راهکار برخورد با گسست نسلی خانواده‌ها»، راه‌هایی برای برخورد با پدیده گسست نسلی در خانواده‌ها اشاره نموده است. دسته دوم پژوهش‌هایی است که در حوزه طراحی مسکن و سبک زندگی ساکنان است از جمله

می‌توان به مقاله‌ای با عنوان «خوانش تأثیر ساختار خانه بر سبک زندگی ایرانی- اسلامی در گذر زمان (نمونه موردی شهر کاشان)» از فلاح فر و منان رئیسی اشاره نمود که در آن با بررسی سبک زندگی خانواده‌های ساکن در سه گونه خانه آپارتمانی، خانه‌های میانه و خانه‌های سنتی بیان کرده‌اند که خانوارهایی که در گذشته ساکن خانه میانه بودند و اکنون در آپارتمان سکونت دارند نسبت به سایر خانوارها بیشترین تغییر رفتار را دارا هستند. علیپور و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان «بررسی ارتباط عوامل مؤثر بر سبک زندگی و کالبد خانه معاصر در شهر مشهد» به تبیین عوامل مؤثر بر سبک زندگی و بررسی تحولات سبک زندگی به منظور کشف رابطه و میزان تأثیر آن بر انتخاب‌های افراد در حوزه مسکن پرداخته‌اند. دسته سوم پژوهش‌هایی است که در رابطه با معماری و سبک زندگی است از جمله نیمی طرئی (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان «تحلیلی بر بازنمود سبک زندگی اسلامی ایرانی در معماری مجتمع مسکونی» به این نتیجه رسیده است که نشیمن و پذیرایی مجتمع‌های مسکونی نوساز تبریز با سبک زندگی اسلامی ایرانی ساکنانشان مطابقت ندارد. منان رئیسی (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان تحلیلی میان‌رشته‌ای بر تعارضات معماری مسکن آپارتمانی با سبک زندگی اسلامی با استناد به آموزه‌های نقلی اسلام» بیان داشته است که الگوی توسعه عمودی ابنیه از منظر متون دینی مطلوبیت ندارد. در بررسی مطالعات پیشین نتایج به دست آمده گویای این امر است که اگرچه برخی مطالعات در خصوص رابطه میان سبک زندگی و معماری صورت گرفته است ولی تحقیقی که جامعه هدف آن خانواده و بررسی تمام یا اکثر ابعاد آن از منظر سبک زندگی خانوادگی بوده و به تبیین ویژگی‌های مسکن متناسب با این ابعاد پرداخته باشد صورت نگرفته است.

چارچوب نظری

خانواده

«خانواده»، در لغت به معنی دودمان، خاندان، اهل خانه، زن، فرزند و فامیل است (دهخدا، ۱۳۷۷: ۹۴۳) و به اندازه‌ای معروف است که نیاز به تعریف ندارد؛ اما شاید تصور همه از آن یکسان نباشد، حتی برخی توصیف آن را کار مشکلی دانسته و طبق نظر اکثریت مردم چنین تعریف کرده‌اند: خانواده اغلب در نظر مردم به مثابه یک واحد اجتماعی است که شامل پدر، مادر و فرزندان‌شان است که در یک‌خانه در کنار همدیگر زندگی می‌کنند و به میزان بیشتری تحت تأثیر تحولات فردی قرار دارد (حسینی و

همکاران، ۱۴۰۰: ۱۰۲). ساختار خانواده، نیازهای خانواده، کارکردهای درونی و بیرونی، سبک زندگی و ارزش‌های خانوادگی از مهم‌ترین مؤلفه‌های خانواده هستند (هاشمی نژاد و عیوضی، ۱۴۰۰: ۱۰۴)

سبک زندگی خانوادگی

واژه سبک در لغت به معنی طرز، روش، راه و رسم، اسلوب و قاعده است (معین، ۱۳۷۱، ۱۲۳؛ انوری، ۱۳۸۲: ۱۷۴). واژه زندگی نیز به معنای عمر، حیات، زندگانی، زنده‌بودن، زیستن و معاش است. سبک زندگی پدیده نوظهور و ناشی از دگرگونی‌های ساختی در جهان جدید پنداشته می‌شود (یوسف‌زاده، ۱۴۰۱: ۱۰۶). بیشتر تأکید سبک زندگی خانوادگی بر نیازها و رفتار اعضای خانواده است و این سبک در هر یک از سامانه‌ها و مکاتب نتیجه نحوه نگرش نسبت به انسان و جایگاه او در عالم هستی است.

مؤلفه‌های سبک زندگی خانوادگی مؤثر بر الگوی مسکن

در خصوص مؤلفه‌های سبک زندگی از منظر اندیشمندان غربی می‌توان به تحقیقات زیمل، ویلن و وبر^۱ اشاره نمود؛ مؤلفه‌هایی که در تحقیق‌های خود از آن‌ها یاد کرده‌اند، عبارت‌اند از: شیوه تغذیه، نوع پوشاک و مد، نوع مسکن (معماری، دکوراسیون و اثاثیه)، چگونگی گذران اوقات فراغت و نوع تفریح، نوع وسیله حمل و نقل، اطفار. چاپین^۲ محل سکونت، نوع مسکن، وسایل خانه، نحوه استفاده از صنایع فرهنگی، ورزشی و تفریحی، چگونگی لباس پوشیدن و بازی کردن. گردن^۳ چند مؤلفه مهم را در مطالعه سبک زندگی بیان می‌کند: نوع لباس، الگوهای مصرف، نحوه صحبت، نگرش‌ها و الگوهایمانند امور جنسی، عقلانیت، دین، خانواده، وطن‌دوستی، آموزش، ورزش و هنرها (مهدوی کنی، ۱۳۸۶: ۲۱۲). سوبل^۴ معتقد است سبک زندگی ناظر بر دو چیز است: مردم چه کاری انجام می‌دهند و چگونه آن را انجام می‌دهند؟ (فاضلی، ۱۳۸۳: ۷۹). ون هوتن^۵ مؤلفه‌های سبک زندگی را در خانواده چنین بیان می‌کند: اثاثیه، آثار هنری، نوع لباس پوشیدن، مواد خواندنی، موسیقی، سلیقه در غذا و نوشیدنی، نحوه صحبت کردن در خانه، نحوه گذران اوقات فراغت، روابط با فرزندان، شیوه تربیت کودک، تعداد افراد ساکن در خانه، نوع و ویژگی‌های شغل اعضای شامل خانواده

1. Simmel, Weblen, Weber
2. Chapin
3. Gordon
4. Sobel
5. Van Houten

(Van Houten, 1970: 73-4). در جدول ۱ تلاش گردیده تا مؤلفه‌های سبک زندگی از منظر سایر نظریه‌پردازان که در ارتباط مستقیم با الگوی طراحی مسکن می‌باشد، جمع‌بندی و ارائه گردد که به شرح ذیل است:

جدول ۱. مؤلفه‌های سبک زندگی مرتبط با الگوی مسکن از منظر اندیشمندان مختلف

محقق یا محققان	مؤلفه‌های سبک زندگی
آدلر ^۱	تمامی افکار و رفتار و احساسات فرد و نحوه حرکت او به سوی هدف
پارسونز ^۲	تأکید بر مؤلفه‌های سبک ناشی از فن آوری مدرن و سبک زندگی افراد (بخصوص خانواده‌ها)؛ مواردی از قبیل خودرو (ها)ی خانواده و لوازم خانه از قبیل تلویزیون، یخچال و غیره (Parsons, 1964: 515).
برلسون و استینر ^۳	نحوه گذران اوقات فراغت، نحوه استفاده مناسب پول مثل توجه به وضع ظاهری و لباس، سلیقه زیباشناختی، آداب معاشرت، خوردنی‌ها، سرگرمی‌ها (Berelson & Steiner, 1964: 488).
لویید وارنر ^۴	چگونگی گذران اوقات فراغت و تفریح و علایق ورزشی، دین و ارزش‌های اخلاقی، مسائل سیاسی، الگوهای زندگی خانوادگی، تربیت کودک و روابط زناشویی (McKee, 1974: 74-275).
برون ^۵	عادات خوراکی، انتخاب کلمات و نحوه لباس پوشیدن و عادت نشستن، همچنین نحوه تربیت فرزند، رفتارهای مذهبی و سیاسی، بهداشتی، جنسی و میزان عصبی بودن (Brown, 1985: 132).
بورديو ^۶	دارایی نظیر نوع مسکن، ماشین، قایق تفریحی، اثاثیه، کتاب‌ها، نقاشی‌ها، لباس‌ها، نوشابه‌ها، سیگارها، عطر، فعالیت‌های دیگر نظیر تفریحات، بازی‌ها، ورزش‌ها (Bourdieu, 283: 1984).
جوانس و همکاران ^۷	الگوی فعالیت‌ها، مهارت‌ها، باورها و روابط بین فردی
زیمل ^۸	صورت‌هایی که افراد مطابق انگیزه‌های درونی و سلايق خودشان و به واسطه تلاشی که برای ایجاد توازن میان شخصیت ذهنی و زیست محیط عینی و انسانی‌شان به انجام می‌رسانند، برای زندگی خود برمی‌گزینند (simmel, 1990: 103).
مارتین سگالن ^۹	نوع مسکن (فضاهای خصوصی و فضاهای عمومی و تفریحی)؛ معاشرت و رابطه خویشاوندی؛ طرز تفکر در رابطه با اشتغال زنان و تقسیم فعالیت‌ها در زندگی زناشویی (segalen, 1991: 84-259).

- Adler
- Parsons
- Berelson & Steiner
- Warner
- Browne
- Bourdieu
- Johannes
- simmel
- Segalen, Martine

تبیین مؤلفه‌های سبک زندگی خانوادگی مؤثر بر [...]

مؤلفه‌های سبک زندگی	محقق یا محققان
مؤلفه سلامت و بهداشت به منزله یکی از مؤلفه‌های سبک زندگی (Hendri, 2004: 231).	هندری و دیگران ^۱
فعالیت‌ها (کار، تفریحات و سرگرمی)، علایق (خانواده و رسانه) و عقاید (اجتماعی، سیاسی و اقتصادی) (Fern, 2001: 175).	فرن ^۲
مؤلفه جمعیت‌شناختی، موقعیت اقتصادی، شغل، تفاوت‌های جنسی، طبقه اجتماعی، گذران اوقات فراغت (G.E.Ville, 1989: 215).	جی. ای. ویل ^۳
جنبه‌های عینی و ذهنی زندگی، نیازهای ثانوی انسان نظیر روابط انسانی، نگرش‌ها و گرایش‌ها (Chaney, 1993: 176).	چینی ^۴
نظام ارزش‌ها، نمادها و قوانین	لیزره
فرهنگ تقریباً ریشه همه تفاوت‌ها است، عناصر فرهنگی از قبیل ایده‌ها، ایدئولوژی‌ها و تصورات فرهنگی واقعیت‌های اجتماعی را پدید می‌آورند (شخصی و فلامکی، ۱۳۹۳)	هریسون
ارزش‌ها و آداب و رسوم مشترک (هویت جمعی) (مهدوی کنی، ۱۳۸۶: ۲۰۷)	ویر
سبک زندگی را الگوی رفتار جمعی می‌داند. این رفتارها از جنس رسوم و عادات اجتماعی و روش‌های فکری‌اند (Veblen, 1899: 84).	ویبلن
نابرابری و طبقه‌بندی اجتماعی به سطوح بالاتر استرس روانی و اضطراب موقعیت اجتماعی منجر می‌شود که می‌تواند منجر به افسردگی، وابستگی شیمیایی، زندگی کمتر در جامعه، مشکلات والدین و مشکلات مربوط به استرس شود (Robert Booth, 2013: 92).	ویلیکینسون و یکت
آکادمی سبک زندگی آمریکا، شش اصل را برای سبک زندگی سالم معرفی کرده است: الگوی صحیح تغذیه‌ای، فعالیت فیزیکی کافی، کنترل استرس، بهداشت خواب، عدم سوء مصرف مواد و داشتن ارتباطات اجتماعی سالم (Philips and et al., 202: 26-515).	فیلیپس و همکاران
سبک زندگی شامل الگوهای مصرف (Leslie and et al., 1994, 368).	جرالد لسللی
سبک زندگی الگویی برآمده از ارزش‌ها و باورهای مشترک یک گروه یا جامعه (McKee, 1974: 81).	مک کی
نظریه زوج‌های متضاد؛ جنسیت جزئی از زندگی اجتماعی افراد بوده و تمام ابعاد زندگی و فعالیت‌های روزمره را تحت تأثیر قرار می‌دهد (Mill Stuart, 1869).	ارسطو
در فلسفه مشاء فارابی اختلاف اخلاق‌ها را ناشی از اختلاف آب‌وهوا و تفاوت اقلیم می‌داند (نقره کار و همکاران، ۱۳۸۹: ۸۲)	فارابی

محقق یا محققان	مؤلفه‌های سبک زندگی
ابن‌سینا	ابن‌سینا، اعتدال مزاج انسان را بسته به نژاد و آب‌وهوای موطن او می‌داند (نصر، ۱۳۷۷: ۳۹۴)
ادلن	ویژگی‌های سنی از تأثیرگذارترین عوامل در نحوه زندگی است (O'Donnell, 1985: 36).
مقام معظم رهبری	مؤلفه‌های سبک زندگی دارای دو بعد اجتماعی و فردی؛ مؤلفه‌های اجتماعی شامل مؤلفه‌های عبادی، باورها به مفاهیم هستی‌شناختی، زمان‌شناختی، اخلاقی، علمی، اقتصادی، سلامت و اجتماعی و دفاعی است. مؤلفه‌های فردی سبک زندگی اسلامی شامل تقواگرائی و خدا محوری، تفکر، تلاش، سلامت تن و خویش‌داری، میانه‌روی و اعتدال، صلهرحم، پایبندی به خانواده و دوری از اسراف (حسین زاده و همکاران، ۱۴۰۱).
جوادی آملی	موضوعاتی نظیر امکانات زندگی، مسافرت، لباس و پوشش، نظافت و بهداشت، خواب‌و بیداری، درآمد و مسائل اقتصادی و صلهرحم
دروگر	سبک زندگی شامل باورهای فلسفی، عقاید سیاسی، اعتقادات اخلاقی، زیبایی‌شناختی و نیز مسائل فرهنگی، جنسی، غذایی، پوشاکی و غیره (دروگر، ۱۳۹۳، ۶۰).
آقاپور	سه حوزه کلان شامل «پوشش و عفاف»، «چگونگی گذراندن اوقات فراغت» و «تغذیه و مصرف» (آقاپور، ۱۳۹۵: ۵).
علیرضا نژاد و سرایی	تحصیلات و شغل از دیگر مؤلفه‌های جامعه‌شناختی مؤثر بر سبک زندگی هستند (علیرضا نژاد و سرایی، ۱۳۸۶: ۲۲).
بهنام	ساختار خانواده و سبک زندگی نیز رابطه مستقیمی دارند به‌عنوان نمونه خانواده گسترده به دلیل خویشاوندی، محل مسکونی واحد، فرهنگ مشترک، نظام اقتصادی مشترک و علائق و حمایت‌های عاطفی سامان می‌یابد. ولی خانواده هسته‌ای تشکیل یافته از والدین با فرزندان یا بدون آن است. (بهنام، ۱۳۵۳: ۱۹۲).
امامی و همکاران (۱۴۰۰)	ویژگی‌های فرهنگی اقوام از قبیل نگرش، عقاید و رفتارها، فعالیت‌های فرهنگی اجتماعی، روابط و مناسبات فردی و اجتماعی تأثیرات مشخصی بر کالبد بناها و مسکن در هر قوم برجای گذاشته است (امامی و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۵).
لعلی و همکاران	بعد جسمانی سلامت شامل ورزش، تغذیه و خواب و بعد روانی شامل معنویت، ارتباطات اجتماعی و مقابله با استرس است (لعلی و همکاران، ۱۳۹۱: ۳۶).
نهایندی و لطفی خاچکی	تحصیلات و درآمد در ارتباط با شغل افراد بر الگوی مصرف فرهنگی آنها تأثیرگذار است (نهایندی و لطفی خاچکی، ۱۳۹۱: ۳۳).
شرف‌الدین	در جامعه مدرن مصرف و خرید بیش از آنکه معطوف به نیازهای حقیقی باشد، در راستای تمایزجویی، تفریح و تفنن، لذت‌جویی، تفاخر و تظاهر، ارضای امیال توهمی نظیر چشم و هم‌چشمی و تمنیات ذوقی و سلیقه‌ای، صورت می‌گیرد (شرف‌الدین، ۱۳۹۴: ۴۲).

محقق یا محققان	مؤلفه‌های سبک زندگی
نصرتی	هویت دینی یکی از سرمایه‌های مهم جامعه است که باعث می‌شود که افراد به کمک آن بتوانند نگرش‌ها، رفتارها و سبک زندگی خود را از دیگران متمایز سازند. (نصرتی، ۱۳۹۱: ۱۲).
محمدی	در حرکت جوامع از سنتی به مدرن طی تحولات و تغییرات، سبک‌های جدید زندگی به وجود می‌آید و اعتقادات فرهنگ و ارزش‌ها و نیز عناصر ساختاری جامعه به شدت متأثر شده به نحوی که با حالت قبل از آن قابل مقایسه نیست. (محمدی، ۱۳۹۳: ۲۱).

(منبع: نگارندگان: ۱۴۰۴)

در رابطه با متغیرهای تحقیق (سبک زندگی و مسکن) نظرات اندیشمندان در حوزه معماری، محققین از منابع اصلی و دارای اهمیت نسبی بالاتر در این حوزه بهره جسته و مؤلفه‌های حاصل در قالب جدول شماره ۲ استخراج گردیدند که به شرح ذیل است:

جدول ۲. نظرات اندیشمندان در حوزه معماری در خصوص متغیرهای تحقیق (سبک زندگی و مسکن)

مؤلف	متغیرهای سبک زندگی مؤثر در حوزه مسکن
راپاپورت (۲۰۰۵)	متغیرهای فرهنگی
شولتز (۲۰۰۹)	وابسته به خود انسان
هایدگر (۱۹۷۱)	متغیرهای اجتماعی
استوک (۲۰۰۶)	رفتارهای فردی و جمعی-فعالیت‌ها
گروتر (۲۰۱۴)	ارتباطات اجتماعی-روانی
کیانی (۱۳۸۳)	دوره زمانی و سیاست (تحول معماری در دوره‌های زمانی و حکومتی مختلف)
جوا (۲۰۰۷)	جنبه‌های روان‌شناختی
نصر (۱۳۷۷)	جنبه‌های دینی
قبادیان (۱۳۸۸)	دوره زمانی و سیاست و فرهنگ و مسائل اجتماعی
فلاح فر و منان رئیسی (۱۴۰۱)	تأثیر نوع مسکن (آپارتمانی، ویلایی و...) در شیوه زندگی
یزدانفر و ناصر دوست (۱۳۹۸)	شرایط منطقه‌ای (قومیت و جغرافیا)
معماریان، مداحی و سیدی (۱۳۹۴)	بوم و منطقه

متغیرهای سبک زندگی مؤثر در حوزه مسکن	مؤلف
مسائل اقتصادی و درآمد	مدوینا میچیان و جونیچيرو آسانو (۲۰۱۶)
شرایط اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی	شیخ اکبری و همکاران (۱۴۰۲)
تأثیر دوره (عصر) بر نظام بندی فضایی مسکن	احسانی اسکویی و مهدی نژاد (۱۴۰۳)
مصرف، فراغت، فرهنگ و هویت	هندو و همکاران (۱۴۰۰)
مکتب سیاسی و دوره	یونسی و همکاران (۱۴۰۲)
طبقه اجتماعی و تحصیلات و نوع شغل	انصاری (۱۳۹۸)
باورها و ارزش‌ها	خرسندنیکو و سبکرو (۱۴۰۲)
قوانین بالادستی معماری و شهرسازی	مهاجر میلانی و عینی فر (۱۴۰۱)
مصرف فرهنگی، شیوه گذران اوقات فراغت، رفتار بهداشتی، رفتار زیست‌محیطی، مصرف مادی	شصتی و فلامکی (۱۳۹۳)
تأثیر نظام دانشگاهی بر طرح‌های معماری	صفایی پور (۱۴۰۱)

(منبع: نگارندگان: ۱۴۰۴)

روش پژوهش

پارادایم تحقیق از نوع تفسیری است؛ رویکرد تفسیری عمدتاً متکی بر روش‌های غیرآماري و بر مبنای تجزیه و تحلیل‌های کیفی است. راهبرد تحقیق از نوع کیفی است چراکه به دنبال درک عمیق از سازوکار سبک زندگی خانوادگی در بین ساکنین مسکن است. امری که ماهیت آن از نوع پژوهش‌های اجتماعی است. روش تحقیق پژوهش، روش تحلیل محتوا از نوع قیاسی است. به‌منظور نظم دادن به داده‌های خام حاصل از مطالعات، این روش انتخاب شد. در بررسی منابع موجود تلاش گردید با گذر از لایه سطحی متون، معیارهای پنهان بطن متون، توأم با سایر معیارهای آشکار و عینی، در قالب کدهایی در جداول مربوطه بیان گردند تا برآیندی جامع‌تر حاصل گردد. در این رویکرد، عناوین مربوط به تحقیق در میان کتب موجود، مقالات منتشر شده، گزارش‌های تحقیق و پایان‌نامه‌ها جستجو شد. در منابع داخلی از پایگاه‌های اطلاعاتی با جستجو در میان عنوان، چکیده و کلیدواژه‌های مقالات در محدودهٔ «سبک زندگی، مسکن،

خانواده، معماری مسکن» بهره گرفته شد. در منابع خارجی نیز با استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر با جستجو در میان عنوان، چکیده و کلیدواژه‌های مقالات و منابع در حوزه واژگان housing design, lifestyle, family, Housing architecture، ۲۳۰ منبع مرتبط با رویکرد موردنظر یافت شد. در این میان منابع فارسی زبان در بازه سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۴۰۳ و منابع لاتین در فاصله زمانی ۱۹۹۲ تا ۲۰۲۴ بررسی شد. جامعه آماری شامل اسناد و مدارک معتبر مربوط به ارتباط بین سبک زندگی و مسکن بود. برای انتخاب اسناد و مدارک از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. نمونه‌گیری هدفمند یک روش نمونه‌گیری غیرتصادفی است که در آن افراد یا عناصری از جامعه بر مبنای مناسب بودن آن‌ها با هدف مورد مطالعه بررسی و انتخاب می‌کنند. در خصوص منابع لاتین نیز منابعی که به‌صورت تمام متن در دسترس پژوهشگر قرار داشتند مورد مطالعه قرار گرفتند. معیارهای دسترسی به منابع، نوآوری و تکراری نبودن منابع بود. در ادامه روند، جهت کدگذاری اولیه معیارهای مربوطه از منابع دارای ارتباط موضوعی حداکثری با موضوع تحقیق استخراج شده و هرکدام به شکل یک کد در جدولی شامل ۳۸ معیار مؤثر در سبک زندگی خانوادگی قرار گرفت (جدول ۲). سپس چارچوبی مقدماتی برای معیارهای سبک زندگی خانوادگی مؤثر بر طراحی مسکن با معیارهای مرتبط در ده مؤلفه کلی پیشنهاد شد. مؤلفه‌های ده گانه به صورت ۱. جامعه‌شناختی، ۲. فرهنگی، ۳. اجتماعی، ۴. سیاسی، ۵. دینی، ۶. اقتصادی، ۷. جغرافیایی، ۸. سلامت‌محور، ۹. دوره (عصر) و ۱۰. انگیزه درونی/ سلیقه شخصی نام‌گذاری گردید که هرکدام از مؤلفه‌ها و معیارهای درون آن قابلیت پیگیری در سایر پژوهش‌های تکمیلی را دارد. پس از مطالعه متون در مرحله بعد، به دنبال استخراج مفاهیم اولیه، زیر مقوله‌ها کشف و دسته‌بندی گردید؛ و مجدداً در یک فرآیند رفت و برگشتی میان زیر مقوله‌ها و مقوله‌های اصلی تحقیق روند تکامل داده‌ها ادامه یافت. ابزار تحقیق شامل فیش‌های یادداشت‌برداری بود. شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها بر اساس تحلیل محتوای کیفی از نوع قراردادی (استقرائی) بود. در این نوع تحلیل محتوا، پژوهشگر از به‌کارگیری مقوله‌های پیشین اجتناب می‌کند و مقوله‌ها از داده‌ها ناشی می‌شوند تا شناختی بدیع بنابرین از طریق استقراء ایجاد شود. کدگذاری داده‌ها در سه مرحله انجام گرفت و مفاهیم اولیه، زیر مؤلفه‌ها و مؤلفه‌های اصلی به دست آمد.

جدول ۳. کدگذاری اولیه داده‌های حاصل از تحقیق بر مبنای نظریه‌پردازان حوزه سبک زندگی

منابع بررسی شده در حوزه معماری مسکن و سبک زندگی	انگیزه درونی و سلیقه شخصی	خودرو و اثاثیه	گذران اوقات فراغت	استفاده از پول	سلیقه زیباشناختی	آداب معاشرت	سرگرمی و تفریح	تغذیه و ورزش	ارزش‌های اخلاقی	مسائل سیاسی	الگوی زندگی خانوادگی	تربیت کودک و روابط زناشویی	رفتارهای مذهبی	سلامت و بهداشت	نوع مسکن	الگوی فعالیت/کار	باورها و ارزش‌ها	معاشرت و روابط بین فردی	موقعیت اقتصادی
پارسونز																			
بورديو																			
برلسون - استنیر																			
لوید وارنر																			
برون																			
جوانس																			
گیدنز																			
هندری																			
سگالن																			
فرن																			
جی ای ویل																			
چینی																			
گردن																			
لیزر																			
چاپین																			
زیمل																			
رهبری																			
جوادی آملی																			
فقیهی																			

تبیین مؤلفه‌های سبک زندگی خانوادگی مؤثر بر [...]

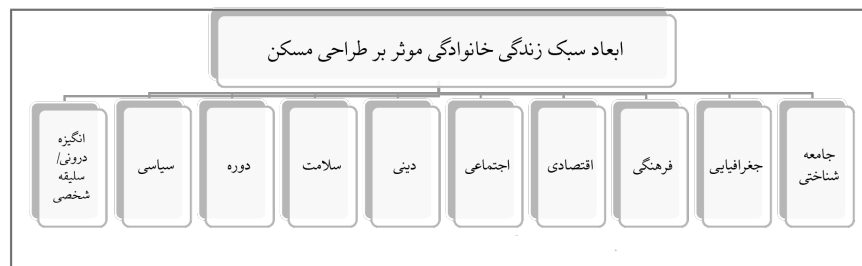
منابع بررسی شده در حوزه معماری مسکن و سبک زندگی	منان رئیسی	دروگر	آقابور	لالی	ون هوتن	نصرتی	ویر	ویلن	فیلیپس	مک کی
انگیزه درونی و سلیقه شخصی خودرو و اثاثیه										
گذران اوقات فراغت										
استفاده از پول										
سلیقه زیباییشناختی										
آداب معاشرت										
سرگرمی و تفریح										
تغذیه و ورزش										
ارزش‌های اخلاقی										
مسائل سیاسی										
الگوی زندگی خانوادگی										
تربیت کودک و روابط زناشویی										
رفتارهای مذهبی										
سلامت و بهداشت										
نوع مسکن										
الگوی فعالیت/کار										
باورها و ارزش‌ها										
معاشرت و روابط بین فردی										
موقعیت اقتصادی										

منابع بررسی شده در حوزه معماری مسکن و سبک زندگی	علیرضائزاد و سرایی	ون هوتن	هریسون	یکت و ویلکینسون	ادنل	جرالد لسللی
جامعه‌شناختی						
دوره/عصر						
جنسیت						
طبقه اجتماعی						
تحصیلات						
اجتماعی						
جغرافیا						
امکانات						
فرهنگی						
روانی						
سن/نسل						
رسم/سنت						
قومیت						
روابط						
شغل						
الگوی مصرف						

منابع بررسی شده در حوزه معماری مسکن و سبک زندگی	جامعه‌شناختی	دوره/عصر	جنسیت	طبقه اجتماعی	تحصیلات	اجتماعی	جغرافیا	امکانات	فرهنگی	روانی	سن/نسل	رسم/سنت	قومیت	روابط	شغل	الگوی مصرف
نهادندی و لطفی لچکی																
کریمی																
قربانی																
بهنام																
دروگر																
محمدی																
شرف‌الدین																
فقیهی																
جوادی آملی																

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴

پس از تحلیل محتوای مدارك علمی ذکر شده و دسته‌بندی زیر مؤلفه‌های حاصل از تحقیق‌های مرتبط با موضوع، مؤلفه‌های اصلی مربوط به سبک زندگی خانواده محور در ده مؤلفه استخراج گردید که شامل مؤلفه‌های جامعه‌شناختی، اجتماعی، جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، دینی، سلامت‌محور، دوره (عصر) و انگیزه درونی/سلیقه شخصی است (نمودار ۱).

نمودار ۱. ابعاد سبک زندگی خانوادگی مؤثر بر طراحی مسکن (منبع: نگارندگان: ۱۴۰۴)

یافته‌های پژوهش

در بخش دوم تحقیق، تلاش می‌گردد ضمن دسته‌بندی مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌های تحقیق، به رابطه میان ابعاد سبک زندگی مستخرج از بخش اول با فضای زیست انسان پرداخته شود و رابطه میان مؤلفه‌های به‌دست‌آمده از مرحله پیشین تحقیق با معماری فضای زیست انسان تبیین گردد (مطابق جدول شماره ۴).

جدول ۴. کدگذاری انتخابی، محوری و باز و پژوهش‌های مربوط به مؤلفه‌های سبک زندگی مؤثر بر فضای زیست انسان

مؤلفه اصلی	زیر مؤلفه	مؤلفه‌های کالبدی (فضای زیست انسان)	پژوهش‌های مرتبط با موضوع	فراوانی
معماری	سبک زندگی	<p>– توجه توأمان به جزئیات و کلیات طراحی و تزئینات نما و... (حالت اعتدال در دادن جزئیات به فضاها)</p> <p>– در نظر گرفتن فضاهایی جهت گذران اوقات فراغت واقعی و نیز مجازی (در بیرون از منزل و فضاهای داخلی خانه) – تأمین امنیت روانی با ایجاد شفافیت و تداوم بصری – نورپردازی مناسب و... – استفاده از نشانه‌های آشنا و ایجاد حس تعلق به مکان با بالا بردن خوانایی محیط در طراحی (به‌خصوص برای زنان)</p>	<p>ایمانی و نورسیانسان (۱۴۰۰)، نریمان و همکاران (۱۳۹۷)، نیکخواه قمصری و منصوریان (۱۳۹۳)، کاظمی (۱۳۸۸)، کلانتری و همکاران (۱۳۹۲)، محمدی (۱۳۹۷)، غفاری نسب و تقی نژاد (۱۴۰۰)، شفیعی و علی خواه (۱۳۹۳)، برومند و همکاران (۱۳۹۶)، عبداللهیان (۱۳۸۳)، نورانی و همکاران (۱۳۹۱)، احمدی (۱۳۹۷)، خرمی و همکاران (۱۳۹۹)، پورمحمدی و همکاران (۱۳۹۸)، آزادبخت و همکاران (۱۴۰۱)، هاشم‌پور و کاکاوند (۱۴۰۲)، پوراحمد و سالاروندیان (۱۳۹۲)، رضازاده و محمدی (۱۳۸۶)، برومند و رضایی (۱۳۹۵)، گیاثوند (۱۳۹۴)، ضابطیان و رفیعیان (۱۳۸۷)، بابایی (۱۳۸۴)، کاظمی (۱۳۸۶)، کلبادی نژاد و مسعودی (۱۳۹۸)، روستایی و همکاران (۱۳۹۴)، فنی و احمدی (۱۳۹۹)</p>	۳۵

مؤلفه اصلی	زیر مؤلفه	مؤلفه‌های کالبدی (فضای زیست انسان)	پژوهش‌های مرتبط با موضوع	فراوانی
دام‌شناسی	سن/ نسل	<p>- در نظر گرفتن فضاهایی جهت انجام فعالیت‌های مختلف جسمی - حرکتی برای رده‌های سنی مختلف بخصوص نوجوانان و جوانان - طراحی محیط‌های بازی و تفریح متنوع در تلفیق با طبیعت برای کودکان و فضاهای باکیفیت بیشتر برای نوجوانان - در نظر گرفتن فضاهای تعاملی برای بزرگسالان نظیر لابی و آلاچیق و غیره - طراحی فضاها و فعالیت‌های فراغتی جهانی مانند کافی‌شاپ، کافی‌نت، بیلبارد، گیم‌نت، استفاده از شبکه‌های اجتماعی، فراغت ورزش محور، فردگرایانه، غیرجنسیتی و... القای حس آرامش با طراحی فضاهای ساده‌تر برای افراد مسن و القای حس نشاط و سرزندگی با طراحی فضاهای دارای تزئینات و آراستگی و اسرارآمیز برای جوانان و القای حس کنجکاوی و هیجانی با طراحی فضاهای هیجان‌انگیز و مخاطره‌آمیز و آنومیک برای نسل نوجوانان و جوانان</p>	<p>ازکیا و رودبارکی (۱۳۸۸)، شالچی و ضیاچی (۱۳۹۳)، مینقی اقدم و همکاران (۱۴۰۱)، پناهی و همکاران (۱۳۹۷)، عاشوری (۱۳۹۳)، خسروشاهی (۱۳۹۳)، بیات (۱۳۸۲)، آزاد ارمکی (۱۳۸۳)، شیری (۱۳۹۶)، کاپلان و همکاران (۲۰۰۷)، ندا نوروزی و همکاران (۲۰۲۱)</p>	۱۵
	جایگاه اجتماعی	<p>تأثیر بر ورودی خانه‌ها و سلسله‌مراتب دسترسی (بیشتر در گذشته) - ابعاد و تزئینات منزل رابطه مستقیم با موقعیت شغلی و اجتماعی</p>	<p>محمدحسینی و همکاران (۱۳۹۸)، یوسفی و همکاران (۱۴۰۲)، ارمغان و همکاران (۱۳۹۴)، ارژمند و خانی (۱۳۹۱)، مؤمنی و ناصری (۱۳۹۴)، حجت و حیدری (۱۳۹۵)، ناصری و همکاران (۱۳۹۵)، فکوهی (۱۳۸۱)، مؤید حکمت، ۱۳۹۲، گنجی و حیدریان (۱۳۹۳)، راپاپورت (۱۳۶۹)، آرچر (۲۰۱۵)، ساواژ (۲۰۱۲)، گارتمن (۲۰۱۳)، گرب (۱۳۷۳)، تارنر (۱۹۹۸)، بوردیو (۱۹۸۴)</p>	۱۷

مؤلفه اصلی	زیر مؤلفه	مؤلفه‌های کالبدی (فضای زیست انسان)	پژوهش‌های مرتبط با موضوع	فراوانی
کالبدی و فیزیکی	تأثیرات خانوادگی	<p>– تأثیر تغییرات جمعیتی بر تغییرات کالبدی (در مسکن اوایل ازدواج نیاز زوج جوان با یک اتاق خواب مرتفع می‌شود؛ اما با تولد اولین فرزند، نیاز به اتاق خواب دوم مشاهده می‌شود). – چندهمسری در خانواده قاجاری: وجود حیاط‌های مرکزی متعدد و در کنار هم به گونه‌ای که در عین استقلال، به یکدیگر راه داشته باشند. – در خانه خانواده گسترده وجود اتاق‌های متعدد پیرامون حیاط و فضاهای خدماتی نظیر سرویس بهداشتی، حمام، آشپزخانه و همچنین حیاط و فضاهای جمعی به صورت مشترک مورداستفاده قرار می‌گرفته است. – عدم نیاز به فضاهای متعدد و با ابعاد زیاد در خانواده‌های هسته‌ای امروزی به دلیل مهاجرت تحصیلی یا شغلی فرزندان، طلاق و غیره.</p>	<p>بگی و عباسی شوازی (۱۳۹۹)، صیفوری (۱۳۹۴)، زنجانی (۱۳۹۸)، بیگی و عباسی شوازی (۱۳۹۹)، فتحی (۱۳۹۳)، بختیاری منش و همکاران (۱۴۰۲)، کیائی و همکاران (۱۳۹۹)، آزاد ارمکی (۱۳۸۹)، ارمان و همکاران (۱۳۹۹)</p>	۹
اجتماعی	ارتباطات اجتماعی	<p>فعال: تعاملات اجتماعی فعال نظیر تهیه نذری، برگزاری مراسمات عروسی و عزا، آیین‌ها و مراسمات خاص، شب‌نشینی با همسایگان و فامیل، زندگی به صورت جمعی (فرزندان در کنار بزرگ‌ترها)، بازی با فرزندان، استقبال از مهمان، سفره انداختن و استراحت کردن در شب به صورت جمعی به عنوان عمده فعالیت اجتماعی در خانه‌های گذشته در ایران – کم‌رنگ‌تر شدن ارتباطات اجتماعی همسایگان در مسکن آپارتمانی امروزی</p>	<p>شکیب و مطلبی (۱۳۹۳)، شادی و سرکرده‌ای (۱۳۹۹)، بهزادفر و طهماسبی (۱۳۹۲)، منصور ماهانی (۱۳۹۴)، افشارمنش و طبیری (۱۳۹۵)، قدس و همکاران (۱۳۹۸)، بمانیان و همکاران (۱۳۹۸)، تبریزی و همکاران (۱۳۹۳)، رحیمی نژاد و همکاران (۱۳۹۵)، سیف‌اللهی (۱۳۹۲)، فرازمنند و صحنی زاده (۱۳۹۲)، قره بگلو و همکاران (۱۳۹۵)، قلمبر دزفولی و نقی زاده (۱۳۹۳)، قنبران و جعفری (۱۳۹۳)، مهرابیان و عبدالهی (۱۳۹۸)، هنرخواه و همکاران (۱۴۰۱)، Anton, C.E. & Lawrece, C. (2016), Fathi, S. (2012)</p>	۱۸

فرآوانی	پژوهش‌های مرتبط با موضوع	مؤلفه‌های کالبدی (فضای زیست انسان)	زیر مؤلفه	مؤلفه اصلی
۲۱	ملک حسینی و ملکی (۱۳۸۹)، اسپنانی (۱۳۸۳)، جمال پور و اربابان اصفهانی (۱۳۹۴)، گرجی مهبلانی و دانشور (۱۳۸۹)، چرامین و همکاران (۱۳۹۵)، شربتیان (۱۳۹۷)، ربیس پور (۱۳۹۴)، میرزایی زاده و محمودی نژاد (۱۳۹۴)، غیب الهی و قاراخانی (۱۳۹۵)، خدابخشیان و مفیدی شمیرانی (۱۳۹۵)، روبیاتی و فروزانفر (۱۳۹۶)، قلی نژاد و مفیدی (۱۳۹۸)، سلیمانی و همکاران (۱۴۰۰)، جوانمردی و زارعی (۱۳۹۵)، ظهوری قره درویشلو (۱۳۹۴)، سیلوایه و آصفی (۱۳۹۸)، زرین و همکاران (۱۴۰۱)، سجادی (۱۴۰۲)، ملک حسینی و درگاهی (۱۳۸۹)، سلطان‌زاده و قاسمی نیا (۱۳۹۰)	– اقلیم سرد و خشک یا گرم و خشک: فشردگی و محصوریت و درون‌گرایی و هویت‌گرایی زیاد در معماری – اقلیم مرطوب: تمایل به آزادی و برون‌گرایی و تحرک	اقلیم	تغذیه‌ای
۱۰	هریسون (۲۰۰۰)، راپاپورت (۱۹۸۰)، بوردیو (۱۹۸۹)، کاتلر (۱۹۷۴)، جنکینز (۱۳۸۵)، فاضلی (۱۳۸۷)، نقی زاده (۱۳۸۰)، حائری (۱۳۸۸)، یزدانفر و حسینی (۱۳۹۲)، ابوالقاسمی (۱۳۸۴)	– فرهنگ منشأ جهان‌بینی و جهان‌بینی منشأ ارزش‌ها – ارزش‌ها عوامل اصلی سازنده سبک زندگی – سبک زندگی و فعالیت‌های درون‌خانه، عامل پیونددهنده فرهنگ و شکل‌خانه	جهان‌بینی و ارزش‌ها	فرهنگ
۱۵	راپاپورت (۲۰۰۵)، پوردهیمی (۱۳۹۴)، اورامی و همکاران (۲۰۰۰)، استف سون (۲۰۰۸)، پیرت (۲۰۰۴)، انتروپ (۲۰۰۵)، فاستر (۱۳۷۸)، روح الامینی (۱۳۷۰)، امان‌اللهی (۱۳۶۲)، طاهرخانی (۱۳۸۲)، بهزادفر و همکاران (۱۳۹۸)، معیری پور و صالحی (۱۳۹۵)، زراعت پیشه و همکاران (۱۳۹۹)، اسکندرپور (۱۳۹۶)، پورطاهری و همکاران (۱۳۹۰)	آداب و رسوم – سنت‌ها – خرده فرهنگ‌ها	معماری بومی	فرهنگ

مؤلفه اصلی	زیر مؤلفه	مؤلفه‌های کالبدی (فضای زیست انسان)	پژوهش‌های مرتبط با موضوع	فراوانی	
مؤلفه فرهنگی	فقهی، دینی	چگونگی سلسله مراتب فضای عمومی و خصوصی، چگونگی تفکیک فضاهای داخل خانه از جمله مهمان‌خانه و مطبخ از سایر قسمت‌های خانه، میزان حساسیت به حریمیت در اقوام مختلف، متفاوت بوده است.	بهرام پور (۱۳۷۸)، امامی و همکاران (۱۴۰۰)، اوشانا و همکاران (۱۴۰۱)، گیلک و همکاران (۱۳۹۳)، باور و همکاران (۱۳۹۴)، بیدهندی و همکاران (۱۴۰۱)، داراب کلائی و رجیبی فر (۱۳۹۸)، سلطان‌زاده (۱۳۹۳)، پورجعفر و جوهری (۱۳۹۲)، پورجعفر و همکاران (۱۳۹۴)، قنبری (۱۴۰۳)، پورمرادی و همکاران (۱۴۰۲)، تاجیک و همکاران (۱۴۰۲)، فریدون‌زاده و همکاران (۱۳۹۸)	۱۴	
		ناتربری اقتصادی	مسائل ناشی از فقر تأثیر بر ابعاد و اندازه فضای زیست - مساحت کلی مسکن بومی بسیار ناچیز و تنها برای رفع نیازهایی همچون خواب و خوراک، فضاهای پذیرایی مهمان هم از لحاظ تعداد و هم از لحاظ ابعاد کوچک‌تر - تأثیر رفاه بیشتر بر بزرگ‌تر بودن ابعاد و اندازه اتاق‌ها، در نظر گرفتن فضایی مناسب برای گردشگر آمدن افراد خانواده و فامیل، چندهمسری و تأثیر آن در تعداد اتاق‌ها و فضاهای زندگی، در نظر گرفتن اتاقی مجزا برای مهمان	خالوباقری و قریشی (۱۳۹۰)، زمانی و همکاران (۱۴۰۰)، نادریان (۱۳۹۲)، پهلوانو حبیب (۱۴۰۲)، خواجه نژاد و همکاران (۱۴۰۰)، امیری و همکاران (۱۴۰۱)، پیرزاد و ریاحی مقدم (۱۳۹۸)، سادات امیری و همکاران (۱۴۰۱)، زمانی و همکاران (۱۴۰۰)	۹
		مصروف‌گرایی	استفاده از عناصر تزئینی و تقلیدی در تضاد با زمینه - رویکرد مادی‌گرا به مقوله مسکن (فضاهای با ابعاد بیشتر و تزئینات بیشتر و بلااستفاده)	دهقان و منان رئیسی (۱۴۰۲)، یوسفی و همکاران (۱۳۹۸)، کی نژاد و همکاران (۱۴۰۲)، عسگری و فتحی (۱۴۰۰)، شعبان و پارسا (۱۴۰۱)، محمدپورنیمیا و همکاران (۱۳۹۰)، هاشم زاده (۱۳۹۷)، شرف‌الدین (۱۳۹۴)، آیوازیان و همکاران (۱۳۹۸)، آزاد ارمکی (۱۴۰۰)، منان رئیسی (۱۴۰۰)، جامی اودولو و همکاران (۱۴۰۱)	۱۲

فرآوانی	پژوهش‌های مرتبط با موضوع	مؤلفه‌های کالبدی (فضای زیست انسان)	زیر مؤلفه	مؤلفه اصلی
۱۶	<p>زندیه (۱۳۹۸)، کاظمی و توحیدی (۱۳۹۳)، نظم (۱۳۹۶)، نژاد ابراهیمی و پورجعفر (۱۳۸۸)، عناصری (۱۳۸۳)، احمدی (۱۳۸۸)، اکبری و مولایی (۱۳۹۷)، صدر خردمند و یزدان یار (۱۴۰۱)، طاووسی و حقیقت‌بین (۱۳۸۶)، بختیاری و همکاران (۱۴۰۲)، رحیمی مهر (۱۴۰۱)، سیاری و مدنی (۱۳۹۹)، کریمیان و کریمی (۱۳۹۸)، ستاری ساربانقلی و عبادپور (۱۴۰۲)، یاران و بهرو (۱۳۹۶)، حاجی‌زاده و رحیمی (۱۳۹۹)</p>	<p>تأثیر دین در میزان تنوع فضایی، انعطاف‌پذیری فضاها، خانه، الگوی پذیرایی از مهمان، حریم خصوصی و سلسله‌مراتب ورودی، تفکیک اندرونی و بیرونی، جانمایی مناسب فضاها و لبه بلند بام، سردر ورودی الگوی پلان، جهت‌گیری خانه، شفافیت و وسعت خانه</p> <p>نمونه: خانه‌های مسیحی نشین و مسلمان‌نشین یزد</p>	دین، مذهب	دین
۲۷	<p>حمیدی زیدی و همکاران (۱۳۹۰)، عطیعی و همکاران (۱۳۹۶)، قاسمی و همکاران (۱۳۸۷)، کوچانی اصفهانی و محمودیان (۱۳۹۷)، سلیمانی مقدم و همکاران (۱۳۹۶)، احمدی و همکاران (۱۳۹۵)، نقیبی و همکاران (۱۳۹۲)، دالوندی و همکاران (۱۳۹۱)، ماهری و همکاران (۱۳۹۱)، بلالی میدی و همکاران (۱۳۹۶)، زارع شاه‌آبادی و خالویی (۱۳۹۴)، مهدی‌زاده و خاشعی (۱۳۹۷)، الماسی (۱۳۹۷)، طل و همکاران (۱۳۹۰)، غضبان‌زاده و دشت بزرگی (۱۳۹۷)، خفتان و همکاران (۱۳۹۷)، رضایی و همکاران (۱۳۹۶)، میرغفوروند و همکاران (۱۳۹۵)، الماسی (۱۳۹۷)، طل و همکاران (۱۳۹۰)، محمودی و همکاران (۱۳۹۵)، عطایی و همکاران (۱۳۹۷)، رستگار یدکی و همکاران (۱۳۹۴)، حسن‌زاده یامچی و علیزاده اقدم (۱۳۹۳)، کلدی و همکاران (۱۳۹۳)، ابراهیم بابایی و همکاران (۱۳۹۶)، رهبر و همکاران (۱۳۹۶)</p>	<p>فضاهایی جهت ورزش در محوطه باز، ورزش در منزل، پارکینگ دوچرخه، فضای بازی برای تمام سنین، استفاده از پله و رمپ به‌جای آسانسور و جک بالا-بر-پیاده محوری زیاد</p> <p>— فضای تعاملی و بالا بردن سلامت اجتماعی-مدیتهشن و یوگا و ارتباط با طبیعت جهت سلامت روانی- ساختمان ایمن جهت سلامت جسمی و ساختمان امن جهت سلامت روانی و...</p>	جسمی/ روانی	سلامت‌محور

مؤلفه اصلی	زیر مؤلفه	مؤلفه‌های کالبدی (فضای زیست انسان)	پژوهش‌های مرتبط با موضوع	فراوانی
دوره (عصر)	دوره زمانی	تأثیر دوره بر مسکن در میزان: سازماندهی فضایی، درونگرایی یا برونگرایی، نوع مصالح، شیوه ساخت (به سبب پیشرفت فناوری)، تعدد و وسعت فضا و ...	بمانیان و همکاران (۱۳۹۲)، رستمی و روزی‌طلب (۱۳۹۹)، همکاران (۱۴۰۳)، رالی (۱۳۹۴)، خاکی (۱۴۰۰)، ملکی عاشوری و همکاران (۱۴۰۲)، موسویان (۱۴۰۲)، سید و بابایی‌توسکی (۱۳۹۳)، رهبری و همکاران (۱۳۹۵)، دامیار و ناری قمی (۱۳۹۱)، رعیتی و حسین قدیری (۱۳۹۵)، ایرانمنش و رسولی (۱۴۰۲)، سرداری و همکاران (۱۴۰۲)، رضایی و همکاران (۱۴۰۲)	۱۵
سیاسی	مکتب/سبک	تأثیر مکتب بر کالبد ساختمان‌ها، فضاها و فضاهای داخلی به‌عنوان مثال معماری مکتب رئالیسم دارای ظاهری سرد و شفاف همانند تصاویر ایدئال، فرم تابع عملکرد، صرفه‌جویی در ساختمان، استفاده اندک از تزئینات- معماری مکتب ذن بودیسم: سادگی، خلوص، ارتباط با طبیعت، ابعاد کم، مصالح چوبی	قلی پور و مهدی نژاد (۱۴۰۰)، داورزنی و همکاران (۱۴۰۰)، طیبی و فاضل نسب (۱۳۹۱)، ناصری و همکاران (۱۴۰۳)، ملایی و رضوانی (۱۳۸۸)، مهدوی و همکاران (۱۴۰۲)، هنرپرور تمیز (۱۳۹۵)، بقالیان و همکاران (۱۴۰۲)، گل محمدی و ید (۱۳۹۵)، واحدی (۱۳۹۹)	۱۱
انگیزه درونی/ سلیقه شخصی	۱	یوهانی پالاسما باور دارد معماری هنر سازگاری میان ما و جهان است و این ژرف‌اندیشی از طریق حس اتفاق می‌افتد؛ (Pallasmaa, 1994) - رویکردهای مختلف در طراحی معماری نظیر معماری پایدار، معماری دیجیتال، معماری مینیمال و غیره و انتخاب هر یک از سبک‌ها به سلیقه کاربر	پالاسما (۱۹۹۴)، اسکروتین (۱۹۹۳)، ولف (۱۳۸۹)، وینترس (۲۰۰۷)، ساندرز (۱۹۹۹)، بوردیو (۱۳۹۰)، گیدنز (۱۳۷۸)، گرونو (۱۳۹۲)، بلومر (۱۹۶۹)، گروتر (۱۳۸۸)، ایمانی و ظفرمندی (۱۳۹۶)	۱۱

(منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴)

تحلیل یافته‌ها

۱. جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که از مؤلفه‌های سبک زندگی مؤثر بر فضای زیست انسان مؤلفه جامعه‌شناختی با زیر مؤلفه‌های جنسیت، سن یا نسل، جایگاه اجتماعی و بعد خانوار می‌باشد که شامل زیر مؤلفه جنسیت با فراوانی ۳۵، سن و نسل با فراوانی ۱۵، جایگاه اجتماعی با فراوانی ۱۷ و بعد خانوار با فراوانی ۹ در تحقیقات پیشین مرتبط با موضوع تحقیق است. زیر مؤلفه جنسیت مؤلفه جامعه‌شناختی با فراوانی ۳۵ اولین مؤلفه مؤثر بر سبک زندگی و طراحی فضای زیست انسان است. در مطالعه‌ای در رابطه با اکوفینسیم؛ محقق با تأکید بر تفاوت نگرش‌ها و رفتارهای زیست‌محیطی در بین زنان و مردان، معتقد است زنان بیش از مردان دارای نگرش مثبت نسبت به محیط‌زیست بوده و از محیط‌زیست حمایت می‌کنند (صالحی و همکاران، ۱۳۹۵: ۲۵). درگذران اوقات فراغت، تمایل زنان برای خرید، فعالیت‌های هنری، رستوران و کافه گردی و پیکنیک بیشتر از مردان است و مردان تمایل بیشتری برای سرگرمی‌های مجازی دارند (عابد و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۸). در تحقیقی با مضمون کودکان و فضاهای شهری، تفاوت‌های جنسیتی نمود بارزی در ادراک سه‌بعدی، تجسم فضایی، جهت‌یابی در محیط، نوع خوانایی و ضرورت امن بودن محیط پیدا می‌کند (علی‌کائی و همکاران، ۱۴۰۲: ۳۱). زنان ادراک جزء‌گرا و مردان ادراک کل‌گرا دارند. در فضای شهری، زنان به جزئیات ویرین‌ها، پنجره‌ها، تزئینات نما و غیره توجه می‌کنند و مردان در تشخیص کلیت فضا و جدارها قدرتمندتر هستند (بمانیان و همکاران، ۱۳۸۸: ۳۴۰). خانم‌ها در تشخیص اشکال دویعدی و مردان در تجسم احجام سه‌بعدی بهتر عمل می‌کنند. حس جهت‌یابی مردان، قوی‌تر از زنان است (پاکزاد و بزرگ، ۱۳۹۴: ۳۴۷). زیر مؤلفه سن یا نسل با فراوانی ۱۵ دومین مؤلفه مؤثر بر سبک زندگی و فضای زیست انسان در حوزه بعد جامعه‌شناختی است. در تحقیقی آمده است که جوانان، سکونت‌گاه با تزئینات و آراستگی و افراد مسن‌تر نوع ساده‌تر را ترجیح می‌دهند. سادگی ممکن است جالب نباشد ولی بیانگر وضوح است، این موضوع برای افراد مسن مهم است زیرا برای آن‌ها تحرک و ادراک مشکل‌تر از گذشته است. جوانان برعکس افراد مسن‌تر سکونتگاه اسرارآمیز را دوست دارند (هادیان‌پور و یاقوتی‌زاده، ۱۳۹۹: ۱۲۴). کودکان محیط طبیعی را بر محیط بشر ساخت

ترجیح می‌دهند. این ترجیح در مورد بزرگسالان نیز صدق می‌کند اما کمتر از کودکان است (Morgan, 2010: 140). بزرگسالان تمایل بیشتری به فضاهای تعاملی دارند ولی کودکان فضاهای تعاملی را دوست ندارند و فضاهای بازی و تفریح را دوست دارند (شرقی و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۵). استفاده از فضاها و فعالیت‌های فراغتی جهانی مانند کافی‌شاپ، کافی‌نت، بیلارد، گیم‌نت، استفاده از شبکه‌های اجتماعی، فراغت ورزش محور، فردگرایانه، غیرجنسیتی، هیجان‌انگیز و مخاطره‌آمیز در نسل فرزندان بسیار بیشتر از نسل والدین است (شیری، ۱۳۹۶: ۶۶). زیر مؤلفه جایگاه اجتماعی با فراوانی ۱۷ سومین مؤلفه مؤثر بر سبک زندگی و فضای زیست انسان در حوزه بعد جامعه‌شناختی است. به‌عنوان نمونه در تحقیق آورده شده است که شغل و سطح اجتماعی افراد در شکل‌گیری سلسله‌مراتب ورودی خانه‌های قجری مسلمانان بوشهر، تأثیرگذار بوده است. بدین‌گونه که خانه صاحبان مشاغل ریاستی به دلیل رفت‌وآمد مکرر کارگزاران مهم دولتی، بیشترین میزان سلسله‌مراتب محرمیت را دارند، در مرتبه بعدی خانه‌های تجار و طبیبان شهر قرار می‌گیرند که به دلیل رفت‌وآمد زیاد خریداران و مردم عادی، از سطح محرمیت نسبتاً زیادی برخوردار هستند و در سطوح پایین‌تر که افراد دارای مشاغل کارمندی و با سطح اجتماعی متوسط را شامل می‌شود، با کمترین میزان سلسله‌مراتب محرمیت در میان خانه‌های مورد بررسی روبرو هستیم (ناصری و همکاران، ۱۳۹۵: ۲۹). تفاوت عمده میان طبقات اعیان و متوسط شهر اردبیل در اواخر دوره قاجار و اوایل پهلوی که موجب تفاوت‌های کالبدی و فضایی در خانه‌ها شده است، متأثر از میزان سرمایه‌های اقتصادی آن‌ها بوده است. مردم اردبیل در بسیاری از مؤلفه‌های سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی دارای اشتراکاتی با یکدیگر بوده‌اند. در این میان آنچه موجب تمایز طبقات می‌شده، نوع برخورد متفاوت در قبال این مؤلفه‌ها بوده است، به‌نحوی که طبقه اعیان اغلب در مواجهه با موضوعاتی چون جایگاه، روابط و هویت اجتماعی، سلیقه، ذائقه و غیره به‌صورت پرتکلف‌تر و همراه با القای حس تمایز و تفاخر عمل می‌کردند. نمود فضایی- کالبدی این موارد را می‌توان در ورودی، نما، فضای مهمان، فضاهای خدماتی، اثاث خانه، تزئینات و غیره در خانه‌های طبقه اعیان و متوسط مشاهده کرد (محمدحسینی و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۱). زیر مؤلفه ساختار خانواده با فراوانی ۹ در تحقیقات

پیشین مرتبط، چهارمین مؤلفه مؤثر بر سبک زندگی و فضای زیست انسان در حوزه بعد جامعه‌شناختی است. در تحقیقی مربوط با دوره قاجار آورده شده است که اعضای خانواده اعیانی دوران قاجار مدام در حال تغییر بودند. وجود حیاط‌های مرکزی متعدد که در عین استقلال، به یکدیگر راه داشته باشند، حضور چند زن (همسر، مادر و...) را در خانه دوره قاجار ممکن می‌کرده است. اختصاص اندرونی‌هایی با ویژگی‌های متمایز به زنان به مقام آنان بستگی داشت. اندرونی زنان مسن‌تر از جایگاه خاصی برخوردار بوده است. معمولاً اتاق مادر و کودک از یکدیگر جدا بود، چون در خانه‌های اعیانی، کودک توسط افرادی چون دایه، لکه و ننه‌بزرگ می‌شد. توسعه خانواده منجر به تغییر شکل خانه با جابه‌جایی کارکرد فضاها (درونی و بیرونی) و یا ایجاد فضاهای موردنیاز همچون آشپزخانه مجزا می‌شد (ارمغان و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۶).

۲. مطابق با جدول ۴، بعد اجتماعی دومین مؤلفه سبک زندگی مؤثر بر فضای زیست انسان با فراوانی ۱۸ در تحقیقات پیشین مرتبط با موضوع است. به‌عنوان نمونه در حوزه معماری از تأثیر تعاملات اجتماعی بر سبک زندگی و مسکن می‌توان به مورد زیر اشاره نمود: امروزه به دنبال زندگی آپارتمانی شاهد گونه‌دیگری از ارتباطات اجتماعی هستیم که عمدتاً در بیرون از منزل بوده و کم‌رنگ شدن روابط همسایگی را به دنبال داشته است. در مسکن گذشته در ایران تعاملات اجتماعی فعال نظیر تهیه نذری، برگزاری مراسمات عروسی و عزا، آیین‌ها و مراسمات خاص، شب‌نشینی با همسایگان و فامیل، زندگی به‌صورت جمعی (فرزندان در کنار بزرگ‌ترها)، بازی با فرزندان، استقبال از مهمان، سفره انداختن و استراحت کردن در شب به‌صورت جمعی به‌عنوان عمده فعالیت اجتماعی داخل این خانه‌ها بوده است که ضمن تأثیر بر سبک زندگی خانوادگی، در نحوه شکل‌دهی به فضای زیسته انسان‌ها نیز مؤثر بوده است (مغنی زاده و همکاران، ۱۳۹۹: ۸۹).

۳. بعد فرهنگی با زیر مؤلفه معماری بومی و آداب و رسوم، ارزش‌ها و قومیت دارای فراوانی ۳۹ است. زیر مؤلفه ارزش و جهان‌بینی دارای فراوانی ۱۰ و زیر مؤلفه معماری بومی و آداب و رسوم دارای فراوانی ۱۵ است. زیر مؤلفه قومیت دارای فراوانی ۱۴ مورد در تحقیقات پیشین مرتبط با موضوع تحقیق است. در پژوهشی در مقایسه دو قوم ترکمن و کرمانج؛ با توجه به محرمیت و جنسیت؛

به لحاظ کالبدی سکونتگاه‌های مسکونی در اقوام ترکمن شاهد عدم وجود سلسله‌مراتب فضای عمومی و خصوصی، عدم تفکیک فضاهای داخل خانه از جمله مهمان‌خانه و مطبخ از سایر قسمت‌های خانه، عدم جدایی حریم اندرونی و بیرونی، آشپزخانه باز؛ و در اقوام کرمانج شاهد وجود سلسله‌مراتب فضایی عمومی و خصوصی، جدایی کامل حریم اندرونی و بیرونی در بیشتر خانه‌ها و وجود فضای حیاط جهت انجام فعالیت‌هایی نظیر شست و شوی و...، آشپزخانه بسته، پیش‌بینی یک اتاق ویژه مهمان و ورودی مجزا برای آن از فضای هشتی یا دالان برای اینکه مهمان داخل صحن خانه نشود، می‌باشیم (امامی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۴).

۴. بعد جغرافیایی با زیر مؤلفه اقلیم و قومیت چهارمین بعد سبک زندگی مؤثر بر فضای زیست انسان است. زیر مؤلفه اقلیم با فراوانی ۲۱ مورد در تحقیقات پیشین مرتبط با موضوع تحقیق در تحقیقی بیان می‌دارد که توجه به فاکتورهای خلقی هر اقلیم، می‌تواند از بعد هویت بخشی مادی و معنوی هر مکانی قابل استفاده باشد. خشکی، عامل تقویت حافظه و تخیل است و این ویژگی زمینه تقویت شخصیت درون‌گرا را فراهم می‌آورد. به‌عکس رطوبت با انتقال ویژگی‌های آب، یعنی شکل‌پذیری و دگرگونی‌گرایی، زمینه‌ساز تقویت برونگرایی شخصیت است؛ کالبد معماری درون‌گرا اگرچه در درجه اول به دلیل نیاز اقلیمی، درون‌گرا شده است؛ اما می‌تواند به تدریج زمینه‌ساز ایجاد فرهنگ رفتاری و اخلاقی درون‌گرا باشد. به‌عکس شخصیت درون‌گرا علاقه به کالبد معماری درون‌گرا دارد و اگر در اقلیم برونگرا واقع باشد با ایجاد تعادلی، این نیازهای متضاد انسانی و محیطی را پاسخ می‌دهد (نقره‌کار و همکاران، ۱۳۸۹: ۴۲).

۵. بعد اقتصادی با زیر مؤلفه‌های نابرابری اقتصادی با فراوانی ۹ و مصرف‌گرایی با فراوانی ۱۲ در تحقیقات پیشین پنجمین بعد سبک زندگی مؤثر بر فضای زیست انسان است. نابرابری اقتصادی: در تحقیقی پیرامون مقایسه معماری دو قوم سیستانی و بلوچی آمده است: سیستان در طول تاریخ همواره مواجه با پدیده خشک‌سالی بوده است به طوری که ارکان اقتصاد، روستاهای سیستان را کاملاً متزلزل کرده است (بیک محمدی و همکاران، ۱۳۸۴: ۵۳). مسائل ناشی از فقر روستاییان در سیستان بر ابعاد و اندازه فضای زیست آنان تأثیر گذاشته است. از این رو مساحت کلی مسکن بومی در این منطقه بسیار ناچیز

بوده و تنها برای رفع نیازهایی همچون خواب و خوراک در نظر گرفته شده است. فقر، مهاجرت‌های گسترده‌ای را در پی داشته است. (ابراهیم‌زاده، ۱۳۸۰: ۱۶۲). در مسکن بومی بلوچ‌ها تعداد زیاد افراد خانواده سبب گشته ابعاد و اندازه اتاق‌ها در مسکن بومی بلوچ‌ها بزرگ‌تر باشد و فضایی مناسب برای گردهم آمدن افراد خانواده و فامیل به وجود آید. علاوه بر مواردی که به آن‌ها اشاره شد، چندهمسری که در میان قوم بلوچ متداول است نیز در تعداد اتاق‌ها و فضاهای زندگی‌شان تأثیر گذاشته است؛ اتفاقی مجزا برای مهمان در نظر گرفته شده است تا هم حریم خانواده رعایت شود و هم مهمان در آنجا آسوده باشد. اتاق مهمان معمولاً بزرگ‌ترین و بهترین اتاق خانه را به خود اختصاص می‌دهد. فقر اقتصادی به همراه شرایط جغرافیایی، اقلیمی، سیاسی و اقتصادی و مبارزه با طبیعت خشن، سبب تغییراتی در فرهنگ مردم سیستان گردیده است (دهم‌رده، ۱۳۷۵: ۹۸). این عوامل بر روابط اجتماعی آنان نمود پیدا کرده است و ارتباطات سیستمی‌ها را با افراد خارج از خانه کمتر نموده است لذا فضاهای پذیرایی مهمان هم از لحاظ تعداد و هم از لحاظ ابعاد کوچک‌تر شده‌اند. مصرف‌گرایی: در بخش مسکونی معماری معاصر ایران، شاهد نوعی از معماری به تقلید از معماری نئوکلاسیک غرب هستیم که بسیار موردپسند عامه مردم و نیز موردانتقاد متخصصین و معماران است. مردم به‌عنوان کاربران از بناهای مسکونی، معماران و سازندگان، همچنین مسائل اقتصادی در روند بازتولید این معماری به‌عنوان کالایی مصرفی بسیار تأثیرگذارند. بازار مسکن شرایطی را ایجاد کرده است که مهندس معمار برای جلب رضایت کارفرما و قابل‌رقابت ماندن، خود را مجبور به ابتکار و هنرنمایی می‌بیند. مالک و سازنده به دنبال مطرح کردن ساختمان خود و جلب مشتری است، مشتری سردرگم از تنوع بیش‌ازاندازه به دنبال مسکنی می‌گردد که سطح مالی و شخصیت او را بیش از واقعیت موجود نشان دهد، عناصر تزئینی تقلیدی که در تضاد با زمینه هستند نشان از تمایل صاحب‌خانه به تظاهر، تمایز و نمایش خویشتن می‌باشد و این به معنی رواج نوعی بی‌هویتی است که از سوی عامه مردم مورد استقبال قرار گرفته است (آیوایان و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۴).

۶. بعد سلامت محور با زیر مؤلفه‌های سلامت جسمی و سلامت روانی با فراوانی ۲۷، ششمین بعد سبک زندگی مؤثر بر فضای زیست انسان است. سلامت

جسمی و روانی به یک اولویت کلیدی برای بسیاری از توسعه‌دهندگان، طراحان و شرکت‌های ساختمانی تبدیل شده است. ساختمان‌ها (مسکونی و تجاری) مکان‌هایی برای زندگی و کار هستند و سبک زندگی افراد نقش مهمی در طراحی آن‌ها ایفا می‌کنند. ساختمان‌های فعال دارای پارکینگ‌های دوجرخه (برای تقویت حمل‌ونقل پایدار)، اولویت‌بندی استفاده از پله‌ها، چیدمان و فضاهای انعطاف‌پذیر برای تطبیق فعالیت‌های ورزشی هستند. آسایش ذهنی را می‌توان از طریق طراحی سالم با بهبود کیفیت بصری (سطح نور روز، دید بیرونی و روشنایی شبانه‌روزی)، آسایش حرارتی (بهبود عملکرد پوسته، کارایی تجهیزات، امکان تهویه طبیعی و ایجاد راحتی تطبیقی از طریق لباس) و کیفیت آکوستیک (کاهش زمان نفوذ نویز، فراهم کردن مناطق آرام و غیره) ارتقا داد. لازم به ذکر است که استفاده از گیاهان در فضاهای داخلی نیز نقش بسیار مهمی در ایجاد آرامش و القای حس پیوند با طبیعت به ساکنان دارد. اکنون معماری، تنها ساختن بنا نیست، ساختن انسان است. «ما به ساختمان‌ها شکل می‌دهیم و آن‌ها به ما» (Hall, 2013: 129). بر اساس تحقیقات در حوزه روانشناسی رابطه میان خانه و شخصیت امری است که از روی محیط زندگی افراد قابل تشخیص است. بر اساس روانشناسی خانه، هر سبکی که در خانه خود استفاده می‌کنید، تابلویی که به دیوار آویخته‌اید، رنگ ظروف، مبلمان و دکوراسیون منزل شما، از شخصیت فردی و علاقه‌مندی‌های شما دور نیست و می‌تواند نشانی از احساسات درونی شما باشد. (به نقل از مجله کلید مگ، ۱۳۹۷: ۳۲۵).

۷. بعد دینی با زیر مؤلفه دین و مذهب و با فراوانی ۱۶، هفتمین مؤلفه سبک زندگی مؤثر بر فضای زیست انسان است. دین یا مذهب در واقع تصویری مشخص از عالم هستی را ارائه داده و سازندگان بنا سعی می‌کنند این تصویر را در ساختمان خود نشان دهند، مذهب تأثیر خود را بر بناها بیشتر از سایر عوامل نشان می‌دهد چنانچه در منطقه‌ای که از نظر شکل زمین و آب‌وهوا و اقلیم در یک شرایط قرار دارد دو گونه متفاوت خانه‌ها را مشاهده می‌کنیم (معماریان و دیگران، ۱۳۸۹: ۲۳)؛ مانند، خانه‌های مسلمانان و زرتشتیان در یزد این یافته‌ها نشان می‌دهد که الگوی خانه‌های مسلمانان و زرتشتیان یزد کاملاً منطبق بر فرهنگ دینی خود شکل گرفته است (بلوکی و اخوت، ۱۳۹۴: ۱۲)

۸. بعد دوره یا عصر با زیر مؤلفه‌های دوره زمانی با فراوانی ۱۵ هشتمین مؤلفه

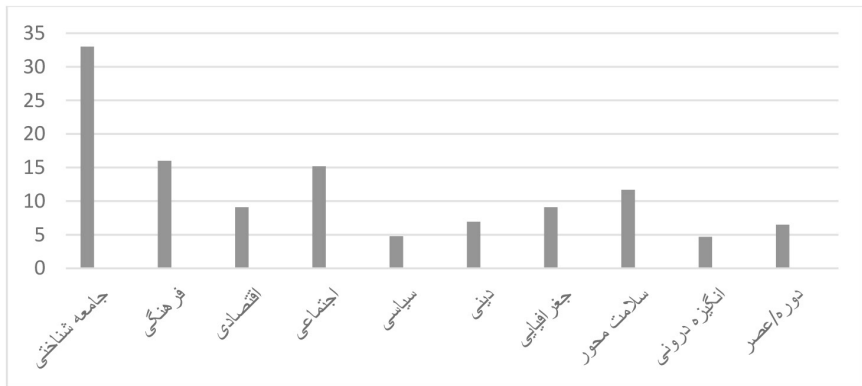
سبک زندگی مؤثر بر فضای زیست انسان است. دوره (عصر): توسعه معماری در طول زمان، نشان‌دهنده تغییرات انسان در نسل‌های مختلف است؛ زیرا پیشرفت فناوری و صنعت همواره بر هنر طراحی فضاها تأثیرگذار می‌باشد. به‌عنوان نمونه می‌توان به دو دوره تاریخی قاجار و پهلوی در معماری ایران اشاره نمود: در دوره قاجار معماری خانه‌ها طبق اصول و موازین اخلاقی اسلامی که در آن زمان حاکم بر جامعه بود طراحی می‌شد و در فضاسازی‌ها محرمیت‌ها که در فرهنگ ایرانی یکی از مهم‌ترین اصول بوده، رعایت می‌شد. طراحی به‌گونه‌ای بود که فضاهای خانه پاسخگوی نیازهای ذاتی و فطری خانواده بوده و ارتباطات و چیدمان پلان کاملاً منطبق بر فرهنگ خانواده ایرانی طراحی شده؛ در همین راستا خلق فضاهایی چون هشتی، اندرونی و بیرونی کامل توجیه شده بود. در دوره پهلوی اول بر اثر تحولات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی شیوه طراحی معماری تغییر کرد و به دلیل ارتباطات بیشتر با کشورهای غربی، اصول معماری غرب وارد معماری ایران شد و ساختمان‌ها بر اساس فرهنگ غربی ساخته شدند. از ویژگی‌های معماری این دوره: برون‌گرایی و ایجاد پنجره‌ها در جداره خارجی خانه و به سمت کوچه و خیابان بود؛ و تنوع فضاها نیز در ساختمان رو به تقلیل رفت (کیانی، ۱۳۸۳: ۲۳۴).

۹. بعد سیاست با زیر مؤلفه مکتب با فراوانی ۱۱، نهمین مؤلفه سبک زندگی مؤثر بر فضای زیست انسان است. به‌عنوان نمونه‌هایی از تأثیر مکتب بر معماری می‌توان به مکاتب رئالیسم و ذن بودیسم اشاره نمود: مکتب «واقع‌گرایی» (رئالیسم): ساختمان و فضاهای آن دارای ظاهری سرد و شفاف و فرم تابع عملکرد است (تزیینات کم، بیان صادقانه هدف ساختمان، کاربرد و واقعیت). مکتب ذن و بودیسم: اگر از معماری برخی معابد بگذریم، اساس معماری ژاپنی ساده است. درست است که در ژاپن چوب فراوان بوده و زلزله هم بسیار، اما کافی نیست که کاربرد چوب را در بناهای ژاپنی محدود به همین دو علت کنیم. حتی در قلعه‌ها که برای مقاصد نظامی ساخته می‌شده با دیوارهای سنگ و گل و خندق پیرامون‌اش، باز مسکن اصلی امیر را بدون استثنا تماماً از چوب می‌ساخته‌اند (Hasegawa, 1996: 123-4).

۱۰. انگیزه درونی/ سلیقه شخصی: این مؤلفه به‌عنوان دهمین مؤلفه سبک زندگی مؤثر بر فضای زیست انسان با فراوانی ۱۱ می‌باشد. افراد در انتخاب

خود از میان سبک‌های متنوع طراحی و معماری می‌توانند آزادانه عمل نمایند به‌عنوان نمونه می‌توان به سبکی قابل توجه در معماری تحت عنوان معماری دیجیتال یا هوشمند اشاره نمود: سبک زندگی دیجیتالی (Digital Lifestyle) یعنی استفاده از ابزارهای دیجیتالی برای گسترش ارتباطات، تبادل اطلاعات و همچنین تسهیل و تسریع فرآیندهای شغلی و کارهای روزمره. در عصر فناوری سبک زندگی کاملاً متفاوت شده است با اینکه برخی روابط اداری و کارخانه‌ای احتمالاً کاهش خواهد یافت، اما پیوندهای موجود در خانه و در جامعه محلی را به خوبی می‌توان به وسیله این فناوری‌ها تقویت کرد. فناوری‌های جدید با فراهم آوردن امکان کار در خانه برای عده زیادی از افراد (کار در کارگاه‌های مجاور محل سکونت) می‌توانند محیط خانوادگی گرم‌تر و صمیمانه‌تر و روابط همسایگی و محلی بارورتری ایجاد کنند (تافلر، ۱۳۷۴: ۵۱۰).

در تحلیل نموداری مؤلفه‌های تحقیق مؤلفه‌های جامعه‌شناختی و فرهنگ با دارا بودن درصد فراوانی نسبی بالاتر از سایر شاخص‌ها دارای اهمیت نسبی بالاتری در بحث طراحی مسکن می‌باشند و پس از آن مؤلفه‌های اجتماعی، اقتصادی، سلامت محور، جغرافیایی، دینی، سیاسی و انگیزه درونی به ترتیب در رتبه‌های بعدتر قرار می‌گیرند (نمودار شماره ۲).

نمودار ۲. درصد فراوانی نسبی مؤلفه‌های سبک زندگی مؤثر در طراحی مسکن، منبع: نگارندگان: ۱۴۰۴

نتیجه‌گیری

سبک زندگی خانوادگی مجموعه‌ای نسبتاً منسجم از همه رفتارها و فعالیت‌های اعضای یک خانواده معین در جریان زندگی روزمره است که این مجموعه خود شامل ابعاد

متعددی در حوزه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و غیره است. پس از مطالعات و بررسی‌های به‌عمل‌آمده در تحقیق حاضر، برخی از ابعاد مهم سبک زندگی خانوادگی و زیر مؤلفه‌های آن‌ها استخراج گردید که می‌توان به بعد جامعه‌شناختی (شامل زیر مؤلفه‌های جنسیت، سن، تحصیلات و ساختار خانواده)، بعد جغرافیایی (شامل زیر مؤلفه‌های اقلیم، قومیت، ملیت)، بعد اقتصادی (شامل زیر مؤلفه‌های نابرابری اقتصادی، میزان درآمد برحسب نوع و ویژگی‌های شغلی، مصرف‌گرایی)، بعد فرهنگی، بعد سلامت‌محور (سلامت جسمی و روانی)، بعد اعتقادی (دین، مذهب و فعالیت‌های دینی)، بعد سیاسی (مکتب و سبک)، بعد ارتباط اجتماعی (فعال، نیمه فعال، غیرفعال)، بعد انگیزه درونی و سلیقه شخصی (نظیر سبک زندگی دیجیتال، مینیمال و غیره)، بعد زمان (دوره و عصر) اشاره نمود که هرکدام از این ابعاد بر روی سبک زندگی خانوادگی و نیز فضای زیست خانواده (مسکن) به‌عنوان بستر اصلی شکل‌گیری رفتارها و فعالیت‌های روزمره خانواده و به‌طورکلی سبک زندگی خانواده تأثیر مستقیم دارد. نمود این تأثیر در معماری مسکن می‌تواند در دو بعد کالبدی شامل گونه (ویلائی، آپارتمانی، مجتمع مسکونی و غیره)، فرم و شکل، تناسبات (ابعاد و اندازه)، تزئینات، مبلمان و غیره و بعد غیرکالبدی (نظیر معانی و نمادها، حس تعلق به مکان، حس امنیت، حس آرامش و غیره) باشد.

پیشنهادهای

مطالعه حاضر با تبیین مؤلفه‌های سبک زندگی خانوادگی در ده بعد یا مؤلفه اصلی و شانزده زیر مؤلفه، نشان داد که چگونه این سبک زندگی می‌تواند بر معماری فضای زیست انسانی تأثیرگذار باشد. از این‌رو پیشنهاد می‌گردد جایگاه و تأثیر جداگانه هر کدام از مؤلفه‌های مذکور بر طراحی معماری در گونه‌های مختلف کاربری‌ها به‌تفصیل و با استفاده از پژوهش‌های میدانی موردتحقیق واقع گردد. با توجه به جایگاه حداکثری مؤلفه جامعه‌شناختی و فرهنگی در این تأثیرگذاری، پیشنهاد می‌گردد در راستای سیاست‌گذاری فرهنگی، جایگاه مؤلفه‌های جامعه‌شناختی و فرهنگی خانواده‌ها به‌عنوان کاربران اصلی مسکن در حوزه طراحی معماری به‌تفصیل موردپژوهش واقع گردد.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

منابع و مأخذ

- آقایور، رضا (۱۳۹۵). بررسی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر سبک زندگی خانواده از دیدگاه قرآن و حدیث (پایان‌نامه دوره دکتری رشته الهیات و معارف اسلامی). دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه مازندران، ایران.
- آلمن، ایروین (۱۳۸۲). محیط و رفتار اجتماعی، خلوت، فضاهای شخصی، قلمرو و ازدحام، ترجمه علی نمازیان، تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- آیواریان، سیمون، ماندانا یوسفی، ایمان رئیسی، جمال‌الدین سهیلی و کمال رهبری منش (۱۳۹۸). مصرف‌گرایی در معماری با تأکید بر مبانی نشانه‌شناسی معماری عامه‌پسند نمونه موردی: شهر قزوین، مطالعات رفتار مصرف‌کننده، (۲)۶، ۲۷۰-۲۹۶. <https://doi.org/10.34785/J018.2019.149>
- ابراهیم‌زاده، عیسی (۱۳۸۰). مهاجرت‌های روستایی و علل و پیامدهای آن؛ نمونه استان سیستان و بلوچستان، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۶۰، ۱۴۳-۱۶۸.
- SID. <https://sid.ir/paper29909/fa>
- احسانی اسکویی، سیده فرشته و جمال‌الدین مهدی نژاد درزی (۱۴۰۳). تدوین مدل مفهومی تبیین‌کننده کیفیت‌های طراحی اتاق‌های واحدهای مسکونی آپارتمانی مرتبط با سبک زندگی زنان جوان ایرانی، زن در فرهنگ و هنر، (۱)۱۶، ۸۵-۱۱۰. <https://doi.org/10.22059/jwica.2024.360335.1953>
- ارمغان، مریم، حسین سلطان‌زاده و هما ایرانی بهبهانی (۱۳۹۲). معماری و فرهنگ در خانه‌های اعیانی تهران در دوره قاجار، پژوهش‌های انسان‌شناسی ایران، (۱)۳، ۲۹-۵۰. <https://doi.org/10.22059/ijar.2013.50672>
- اسماعیلی جوشقانی، محمد (۱۴۰۰). تأثیر فرهنگ اقوام ایرانی بر مدل سبک زندگی ایرانی اسلامی، مطالعات رفتاری در مدیریت، (۱۸)۹، ۸۱-۹۹. <https://ensani.ir/fa/article/467976>
- انوری، حسن (۱۳۸۲). فرهنگ فشرده سخن، تهران: ناشر سخن.
- امامی، مجتبی، حسن‌پور، فرامرز و حسین مهر پویا (۱۴۰۰). تحلیل تطبیقی عوامل فرهنگی اقوام کرمانج و ترکمن در شکل‌گیری معماری سکونتگاه‌های شهرستان بجنورد از استان خراسان شمالی، نشریه هنر اسلامی، شماره ۴۲، ۱۸-۳۷. <https://doi.org/10.22034/ias.2020.229022.1238>
- بشیریه، حسین (۱۳۷۹). نظریه‌های فرهنگ در قرن بیستم، تهران: مؤسسه فرهنگی آینده پویان.
- بلالی اسکویی، آریتا، صادق نظری (۱۳۹۹). ارزش‌های مطلوب طراحی مسکن از منظر اندیشه اسلام (گامی در مسیر تبیین الگوی اسلامی ایرانی مسکن)، فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، (۱)۸، ۲۹۹-۳۴۵. <https://doi.org/20.1001.1.23225645.1399.8.1.12.2>
- بلوکی، سجاد و هانیه اخوت (۱۳۹۴). بررسی تطبیقی تشابهات و تمایزات خانه‌های مسلمانان و زرتشتیان در یزد، مطالعات شهر ایرانی اسلامی، شماره ۲۲، ۵۱-۶۶. <http://noo.rs/RsPcc>
- بمانیان، محمدرضا، رفیعان، مجتبی، ضابطیان، الهام (۱۳۸۸). سنجش عوامل مؤثر بر ارتقای امنیت زنان در محیط‌های شهری، پژوهش زنان، (۳)۷، ۴۹-۶۷. https://jwdp.ut.ac.ir/article_19695.html
- بهنام، جمشید (۱۳۵۳). درباره خانواده و فرهنگ در ایران، مطالعات جامعه‌شناختی (نامه علوم اجتماعی سابق)، (۴)۳، ۱۷۴-۱۷۸. <https://doi.org/10.22059/jsr.1974.93742>

بیک محمدی، حسن، نوری زمان آبادی، سیدهدایت اله و جواد بذرافشان (۱۳۸۴). اثرات خشک‌سالی‌های ۸۳-۱۳۷۷ بر اقتصاد روستایی سیستان و راهکارهای مقابله با آن، *جغرافیا و توسعه*، ۳(۵)، ۵۳-۷۲.

<https://sid.ir/paper/431264/fa>

پاکزاد، جهان‌شاه و حمیده بزرگ (۱۳۹۴). *الفبای روانشناسی محیط برای طراحان*، تهران: آرمان شهر.

پناهی، محمدحسین، علویون، سیدهدادی (۱۳۹۷). فاصله نسلی در ایران: فراتحلیل و نقد تحقیقات پیشین، *مطالعات میان فرهنگی*، ۱۳(۳۶)، ۱۴۷-۱۷۱. <https://dori.net/dor/20.1001.1.17358663.1397.13.36.6.3>

پولاک، یاکوب ادوارد (۱۳۶۸). *سفرنامه پولاک*، ترجمه کیکاوس جهانداری، چاپ دوم، تهران: شرکت سهامی انتشارات خوارزمی.

پهلوان، چنگیز (۱۳۸۲). *ریشه‌های تجدد*، تهران: نشر قطره.

تافلر، الوین (۱۳۷۴). *موج سوم*، مترجم شهین دخت خوارزمی، تهران: نشر فاخته، چاپ دهم.

جوادی آملی، عبدالله (۱۳۹۱). *مفاتیح الحیاه*، تهران: انتشارات اسرا.

حسین‌زاده، خدیجه، موسوی باردئی، سید احمد، ماهرزاده، طاهره و زینب تقی‌لو (۱۴۰۲). مؤلفه‌های تمدن ساز سبک زندگی در حوزه مصرف از منظر مقام معظم رهبری (مدظله)، *فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی*، ۱۱(۱)، ۷-۲۵. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23295599.1402.11.1.3.4>

حسینی، فضا سادات، آزاد ارمکی، تقی، بهار، مهری و هاجر آذری (۱۴۰۰). تحولات معنایی خانواده در اسناد بالادستی صادره از جانب رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران، *فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی*، ۹(۱)، ۱۰۱-۱۲۴. [Dor: 20.1001.1.23295599.1400.9.14.1](https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23295599.1400.9.14.1)

خرسند نیکو، مرتضی و دلارام سبک‌رو (۱۴۰۲). سطوح اثربخشی ساختار قدرت بر معماری دوره پهلوی اول، *باغ نظر*، ۲۰(۱۲۴)، ۸۳-۹۲. <https://doi.org/10.22034/bagh.2023.371325.5295>

دهخدا، علی‌اکبر (۱۳۷۷). *لغتنامه دهخدا* (۱۶ جلد)، دانشگاه تهران، نوبت چاپ، دوم.

دروگر، خدیجه (۱۳۹۳). چالش‌های سبک زندگی در خانواده ناشی از ناآشنایی با حقایق اسلامی، *پژوهش‌های اجتماعی اسلامی*، ۲۰(۱۰۰)، ۵۵-۸۰. https://iss.razavi.ac.ir/article_774.html

زارع شاه‌آبادی، اکبر و مریم طاهر (۱۳۹۵). مطالعه بین نسلی دختران و مادران شهر یزد، *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۴(۳)، ۷-۳۶. <https://doi.org/10.22051/jwsp.2016.2555>

شرف‌الدین، سیدحسین (۱۳۹۴). مصرف‌گرایی در سبک زندگی مدرن و دینی، *پژوهش‌نامه سبک زندگی*، ۱(۱)، ۷-۳۰. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.24763101.1394.1.1.1.0>

شرقی، علی و سوهاردی بن مولان (۱۳۹۲). شباهت‌ها و تفاوت‌های رضایتمندی بزرگسالان و کودکان از فضاهای باز مجتمع‌های مسکونی تهران، *معماری و شهرسازی پایدار*، ۲(۱)، ۱۳-۲۶. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25886274.1393.2.1.2.5>

شصتی، شیما، فلامکی، محمد منصور (۱۳۹۳). رابطه میان سبک زندگی و مسکن ایرانی. *مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی*، ۶(۳)، ۱۱۷-۱۳۷. <https://doi.org/10.7508/isih.2014.23.005>

شولتز، کریستین - نوربرگ (۱۳۸۸). *روح مکان: به‌سوی پدیدارشناسی معماری*، ترجمه محمدرضا شیرازی، تهران: رخ داد نو.

تبیین مؤلفه‌های سبک زندگی خانوادگی مؤثر بر [...]]

شیخ اکبری، نوشین، سهیلی، جمال‌الدین و مریم ارمان (۱۴۰۲). تحلیل تأثیر سبک زندگی نوگرا بر پیوستگی فضایی خانه‌های برونگرا دوره پهلوی دوم تهران. *مطالعات محیطی هفت حصار*، ۱۲ (۴۶)، ۷۱-۹۶.

<http://hafthesar.iauh.ac.ir/article-1-1982-fa.html>

شیری، حامد (۱۳۹۶). جهانی شدن فرهنگی و دگرگونی هویت نسلی: بررسی سبک زندگی والدین و فرزندان در سمنان. *مطالعات توسعه اجتماعی- فرهنگی*، ۶ (۴)، ۸۷-۱۱۱.

<http://journals.sabz.ac.ir/scds/article-1-564-fa.html>

صالحی، صادق، کبیری، افشار و سارا کریم‌زاده (۱۳۹۵). بررسی نقش جنسیت در جهت‌گیری‌های زیست‌محیطی (مورد مطالعه: شهر ارومیه). *علوم و فناوری محیط‌زیست*، ۱۸ (۱)، ۱۴۹-۱۶۱.

<https://sanad.iau.ir/Journal/jest/Article/839710/FullText>

صفاری نیا، مجید (۱۳۹۰). تأثیر محیط‌های مسکونی مختلف (خانه‌های ویلایی یا انواع آپارتمان) بر سلامت روان، شادکامی و بهزیستی شخصی دختران نوجوان. *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۱ (۱).

https://www.socialpsychology.ir/article_123180.html

صفورایی پاریزی، محمد مهدی (۱۳۹۳). شاخص‌های خانواده کارآمد. *پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده*، ۱ (۱)، ۲۹-۵۸.

SID. <https://sid.ir/paper/391240/fa>

عابد، فرید، قلمبر دزفولی، رامنا و امیرحسین پورجوهری (۱۴۰۱). تأثیر جنسیت بر ترجیحات مکانی در انتخاب فضاهای فراغت- تفریحی (مطالعه موردی: منطقه ۲ تهران). *هویت شهر*، ۱۶ (۵۲)، ۳۹-۵۰.

doi: 10.30495/hoviatshahr.2022.69895.12279

علیرضائزاد، سهیلا و حسن سرایی (۱۳۸۶). گستره شبکه روابط اجتماعی زنان شهری و تأثیر تحصیلات دانشگاهی و اشتغال بر آن. *پژوهشنامه علوم انسانی*، شماره ۵۳، ۲۲۳-۲۵۲.

SID. <https://sid.ir/paper/66748/fa>

علی کائی، سعیده، علیپور، پانته آ و سیدعلی نوری (۱۴۰۲). شناسایی و اولویت‌بندی کیفیات محیطی مؤثر بر جنبه‌های تکاملی کودکان ۶ تا ۱۲ سال در فضای شهری (نمونه موردی: محله دارآباد تهران). *معماری و شهرسازی پایدار*، ۱۱ (۲)، ۱۷-۴۰.

doi:10.22061/jsaud.2022.8860.2028

فارابی، محمد (۱۳۷۱). *التعلیقات به ضمیمه التنبیه علی سبیل السعاده*. تهران: آل یاسین.

فلاح فر، فرح و محمد منان رئیسی (۱۴۰۱). خوانش تأثیر ساختار خانه بر سبک زندگی ایرانی - اسلامی در گذر زمان (نمونه موردی شهر کاشان). *فرهنگ معماری و شهرسازی اسلامی*، ۱۷ (۱)، ۱۹۳-۲۱۰.

<http://dx.doi.org/10.52547/ciauj.7.1.193>

قبادیان، وحید (۱۳۸۸). *مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب*. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

کیانی، مصطفی (۱۳۸۳). *معماری دوره پهلوی اول دگرگونی، اندیشه‌ها پیدایش و شکل‌گیری معماری دوره بیست‌ساله معاصر ایران ۱۳۲۰-۱۲۹۹ شمسی*. تهران: مؤسسه انتشارات مطالعات تاریخ معاصر ایران.

لعلی، محسن، عابدی، احمد و محمدباقر کجباف (۱۳۹۱). ساخت و اعتبار یابی پرسشنامه سبک زندگی (LSQ)، *پژوهش‌های روان‌شناختی*، ۱۵ (۱)، ۱۶-۸۰.

SID. <https://sid.ir/paper/66306/fa>

محمدحسینی، پریسا، جوان فروزنده، علی، جهانی دولت‌آباد، اسماعیل و علی‌اکبر حیدری (۱۳۹۸). تحلیل نقش

روش زندگی طبقات اجتماعی در الگوی مسکن: نمونه موردی: خانه‌های اواخر دوره قاجار و اوایل پهلوی در اردبیل. *باغ نظر*، ۱۶ (۷۶)، ۳۱-۴۶. doi:10.22034/bagh.2019.138376.3667

معماریان، غلامحسین، مداحی، سید مهدی و آرش سیدی (۱۳۹۴). Reading and Understanding). *Continuity and Change in Spatial Organization of Local Houses (Case study: sabzevar city)*. پژوهش‌های معماری اسلامی، ۳(۲)، ۱۸-۳۳. <http://jria.iust.ac.ir/article-1-252-fa.html>

معماریان، غلامحسین، هاشمی طغرالجردی، سید مجید و حسام کامالی‌پور (۱۳۸۹). تأثیر فرهنگ دینی بر شکل‌گیری خانه: مقایسه تطبیقی خانه در محله مسلمانان، زرتشتیان و یهودیان کرمان. *فصلنامه تحقیقات فرهنگی*، ۳(۲)، ۱-۲۵. <https://doi.org/10.7508/ijcr.2010.10.001>

معین، محمد (۱۳۷۱). *فرهنگ لغت معین*. تهران: انتشارات امیرکبیر.

مغنی زاده ترشیزی، مهدی، عبدمجیری، امین و سید مهدی مداحی (۱۳۹۹). واکاوی جایگاه تعاملات اجتماعی در ساختار فضایی خانه‌های سنتی (مطالعه موردی: شهر کاشمر). *تاریخ معماری خراسان بزرگ*، ۱۱ (۴۰)، ۹۷-۱۱۴. <https://doi.org/10.22034/jgk.2020.137969>

مهاجرمیلائی، آزاده و علیرضا عینی‌فر (۱۴۰۱). تبیین رابطه مفهومی الگو و ضابطه در معماری. *معماری و شهرسازی ایران*، ۱۳ (۲)، ۴۰۳-۴۱۷. <https://doi.org/10.30475/isau.2022.257504.1577>

مهدی‌پور، صمصام (۱۳۹۳). بررسی سیر تحول نظام خانواده در ایران. *کنفرانس بین‌المللی علوم رفتاری و مطالعات اجتماعی*، دوره ۱. <https://sid.ir/paper/822343/fa>

ناصری، ندا، مؤمنی، کوروش، کاکی زاده، محمدامیر و بهزاد وثیق (۱۳۹۵). بازشناسی تأثیر شغل و سطح اجتماعی مالکان مسلمان خانه‌های قجری بوشهر در شکل‌گیری سلسله‌مراتب محرمیت فضای ورودی، *فیروزه اسلام*، ۲(۲)، ۷۷-۹۲. <https://doi.org/10.29252/ciauj.2.2.77>

نصر، سیدحسین (۱۳۷۷). *نظر متفکران اسلامی درباره طبیعت*. تهران: انتشارات خوارزمی.

نصرتی، شیما و ابوالفضل ذوالفقاری (۱۳۹۱). تأثیر میزان دینداری بر سبک زندگی جوانان تهرانی، *پژوهش اجتماعی*، ۵(۱۴)، ۱۰۱-۱۱۷. <http://noo.rs/8aD2p>

نظری، معصومه (۱۳۹۹). پیامدهای سبک زندگی غربی سبک زندگی غربی چاقویی بر قلب فرهنگ چاقوی زندگی غربی دسته خود را برید، شاخه سبز، بازنشانی شده در: هجدهم، اردیبهشت، ۱۳۹۹، ساعت ۱۳/۳۰ به نشانی:

<https://shakhesabz.ir/news/240569/%D9%BE>

نقره‌کار، عبدالحمید، حمزه‌نژاد، مهدی و محسن دهقانی تفتی (۱۳۸۹). بررسی تأثیر محیط بر رفتار و اخلاق از دید متفکران اسلامی و نتایج آن در طراحی محیط. *آرمان‌شهر*، ۳(۵)، ۷۹-۹۶.

https://www.armanshahrjournal.com/article_32657.html

نهادندی، مریم و بهنام لطفی خاچکی (۱۳۹۲). تأثیر گروه شغلی افراد بر نوع و میزان مصرف فرهنگی آنان (مقاله علمی وزارت علوم)، *مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، ۹(۳۱)، ۱۳۳-۱۵۶.

https://www.jscs.ir/article_15385.html

تبیین مؤلفه‌های سبک زندگی خانوادگی مؤثر بر [...]]

هادیان‌پور، محمد و عابدین یاقوتی‌زاده (۱۳۹۴). تأثیر روانشناسی محیط در خانه‌های ویلایی با آپارتمان‌ها به لحاظ کیفیت مسکن، کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و زیرساخت‌های شهری، تبریز.

<https://civilica.com/doc/447949>

هاشمی‌نژاد، سهراب و محمدرحیم عبوضی (۱۴۰۰). پیش‌ران‌های تغییر در سبک زندگی خانواده ایرانی. فصلنامه علمی مطالعات راهبردی فرهنگ، ۱(۲)، ۱۰۱-۱۲۸. <https://doi.org/10.22083/scsj.2021.142066>

هندری، ل.بی و دیگران (۱۳۸۳). اوقات فراغت و سبک‌های زندگی جوانان. ترجمه فرامرز ککولی دزفولی و مرتضی ملانظر، سازمان ملی جوانان، تهران: نسل سوم.

هندو، میکاتیل، ایوانی و عبدالمجید هادی، نورتقانی (۱۴۰۰). بررسی تأثیر تغییرات نظام فضایی خانه‌های مشهد بر سبک زندگی معاصر، مطالعات محیطی هفت حصار، ۱۰(۳۶)، ۳۵-۵۸.

<https://doi.org/10.52547/hafthesar.10.36.5>

یزدانفر، سیدعباس و زهره ناصر دوست (۱۳۹۸). تغییرات شیوه زندگی و الگوی کالبدی خانه و تأثیرات متقابل آن‌ها از دوره زندگی تا امروز (مطالعه موردی: شهرستان مراغه)، معماری و شهرسازی ایران، ۱۰(۱)، ۳۷-۶۰.

<https://doi.org/10.30475/isau.2019.90968>

یوسف زاده، حسن (۱۴۰۲). بسامدی واژگان مربوط و مرتبط با سبک زندگی در قرآن کریم، فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، ۱۱(۲)، ۱۰۵-۱۲۸.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23295599.1402.11.2.3.6>

یونسی، گلزار، ارمغان، مریم و محمدجواد ثقفی (۱۴۰۲). بازتاب تحولات سبک زندگی در معماری خانه‌های طبقات شغلی شرکت شهرهای نفتی ایران قبل از دهه پنجاه (نمونه موردی: شرکت شهرآبادان). باغ نظر، ۲۰(۱۱۸)، ۲۳-۳۶. <https://doi.org/10.22034/bagh.2022.349486.5219>

Adler, A. 1984. *The Individual Psychology of Alfred Adler*, New York, Basic Books Inc.

Abed, Farid, Qalambar Dezfuli, Rama and Pourjohari, Amir Hossein (2012). "The Effect of Gender on Place Preferences in Choosing Leisure-Entertainment Spaces (Case Study: Tehran Region 2)", *City Identity*, Issue 52, Year 16. doi: 10.30495/hoviatshahr.2022.69895.12279. [In Persian]

Aghapour, Reza (2016). *Investigating the factors affecting family lifestyle from the perspective of the Quran and Hadith (PhD thesis in the field of Theology and Islamic Studies)*, Faculty of Theology and Islamic Studies, University of Mazandaran, Iran. [In Persian]

Alirezanjad, Soheila, Sarai, Hassan (2007). "The Extent of Urban Women's Social Relationship Network and the Effect of University Education and Employment on It", *Humanities Research Journal*, Issue 53. SID. <https://sid.ir/paper/66748/fa>. [In Persian]

Ali Kai, Saeedeh, Alipour, Pantea, Nouri, Seyed Ali (2013). "Identification and prioritization of environmental qualities affecting the developmental aspects of children aged 6 to 12 years in urban space (case study: Darabad neighborhood of Tehran)", *Sustainable Architecture and Urban Planning*, Volume 11, No. 2. doi:10.22061/jsaud.2022.8860.2028. [In Persian]

Altman, Irwin (2003). *Social environment and behavior, solitude, personal spaces, territory and crowding*, translated by Ali Namazian, Tehran: Shahid Beheshti University. [In Persian]

- Anvari, Hassan (2003). *Sokhan Compact Culture*, Tehran: Sokhan Publisher. **[In Persian]**
- Armaghan, Maryam, Hossein Soltanzadeh and Homa Irani Behbahani (2013). "Architecture and Culture in Tehran's Noble Houses during the Qajar Period, *Anthropological Research in Iran*", Volume 3, No. 1, 29-50. <https://doi.org/10.22059/ijar.2013.50672>. **[In Persian]**
- Ayvazian, Simon, Mandana Yousefi, Iman Raisi, Jamal-eddin Soheili and Kamal Rahbarimanesh (2019). "Consumerism in architecture with emphasis on the semiotics of popular architecture, a case study: the city of Qazvin", *Consumer Behavior Studies*, Volume 6, No. 2, 270-296. <https://doi.org/10.34785/J018.2019.149>. **[In Persian]**
- Bashirieh, Hossein (2000). *Theories of culture in the twentieth century*, Tehran: Aindeh Poyan Cultural Institute. **[In Persian]**
- Behnam, Jamshid (1974). "On Family and Culture in Iran". *Culture and Life*, No. 16. <https://doi.org/10.22059/jsr.1974.93742>. **[In Persian]**
- Belali Oskouei, Azita, Nazari, Sadegh (1399). "Desirable values of housing design from the perspective of Islamic thought (a step towards explaining the Iranian Islamic housing model)". *Quarterly Journal of Studies on the Iranian Islamic Progress Model*, 8(1), 299-345. <https://doi.org/20.1001.1.23225645.1399.8.1.12.2>. **[In Persian]**
- Bemanian, Mohammad Reza, Rafiian, Mojtaba, Zabezian, Elham (2009). "Measuring Factors Effective in Promoting Women's Security in Urban Environments", *Women's Research*, No. 3. https://jwdp.ut.ac.ir/article_19695.html. **[In Persian]**
- Berelson, B and Steiner, G.A. (1964), *Human Behaviour Human Behaviour*, Harourt Brace & World Pub.
- Beyk Mohammadi, Hassan, Nouri Zamanabadi, Seyed Dayat-ollah, and Bazrafshan, Javad (2005). "The Effects of the 1998-1999 Droughts on the Rural Economy of Sistan and Strategies to Counteract It", *Geography and Development*, Volume 5, No. 3. <https://sid.ir/paper/431264/fa>. **[In Persian]**
- Blouki, Sajjad, Okhovat, Hanieh (2015). "A Comparative Study of Similarities and Differences between Muslim and Zoroastrian Houses in Yazd", *Iranian Islamic City Studies*, No. 22. <http://noo.rs/RsPce>. **[In Persian]**
- Bourdieu, Pierre (2012). *Distinction: A Social Critique of Judgments of Taste*, translated by Hasso Chavoshian, Tehran: Sales Publications.
- Brown, R. (1985), "Social Identity", in, *Adam and Jessica Kupppe (eds) The Social Science Encyclopedia*, London: R. K. P.
- Chaney, D. (1993). *Lifestyles*. Psychology Press.
- Dehkhoda, Ali Akbar (1998). *Dehkhoda Dictionary (16 volumes)*, University of Tehran, Second Printing Period. **[In Persian]**
- Drogar, Khadija (2014). Challenges of Lifestyle in the Family Resulting from Ignorance of Islamic Truths, *Islamic Social Research*, Year 20, No. 1. https://iss.razavi.ac.ir/article_774.html. **[In Persian]**

- Ebrahimzadeh, Isa (2001). "Rural migrations and their causes and consequences; Sample of Sistan and Baluchestan Province", *Quarterly Journal of Geographical Research*, No. 60, 143-168. SID. <https://sid.ir/paper29909/fa>. [In Persian]
- Ehsani Oskouei, Seyedeh Fereshteh and Jamal-edin Mehdinejad Darzi (2024). "Development of a conceptual model explaining the design qualities of rooms in apartment residential units related to the lifestyle of young Iranian women", *Women in Culture and Art*, Volume 16, No. 1, 85-110. <https://doi.org/10.22059/jwica.2024.360335.1953>. [In Persian]
- Emami, Mojtaba, Hassanpour, Faramarz, Mehrpoya, Hossein (2021). "Comparative analysis of cultural factors of the Kurmanji and Turkmen tribes in the formation of the architecture of the settlements of Bojnourd city, North Khorasan province", *Islamic Art Journal*, No. 42. <https://doi.org/10.22034/ias.2020.229022.1238>. [In Persian]
- Esmacili Joshaghani, Mohammad (2021). "The Influence of Iranian Ethnic Culture on the Iranian Islamic Lifestyle Model", *Behavioral Studies in Management*, Year 9, No. 18, 81-99. <https://ensani.ir/fa/article/467976>. [In Persian]
- Fallahfar, Farah, and Mohammad Manan Raisi (1992). "Reading the impact of house structure on Iranian-Islamic lifestyle over time (case study of Kashan city)", *Islamic Architecture and Urban Planning Culture*, No. 11. <http://dx.doi.org/10.52547/ciauj.7.1.193>. [In Persian]
- Farabi, Mohammad (1992). *Comments to the appendix of Al-Tanbiyyah Ali Sabil Al-Saada*, Tehran: Al-Yasin. [In Persian]
- Fern, E.F(2001). *Advanced Focus Group Research*, London, Sage Publications.
- Ghobadian, Vahid (2009). *Fundamentals and concepts in contemporary Western architecture*, Tehran: Cultural Research Office. [In Persian]
- Gruter. Y. K. (2009). *Aesthetics in Architecture*, Translated by Jahanshah Pakzad and Abdoreza Homayoun. Tehran: Beheshti University Press. [In Persian]
- Hadianpour, Mohammad, Yaqoutizadeh, Abedin (2015). "The Psychological Impact of the Environment in Villas and Apartments in Terms of Housing Quality", *International Conference on Civil Engineering, Architecture and Urban Infrastructure*, Tabriz, <https://civilica.com/doc/447949>
- Hall, Edward (2013). *The Hidden Dimension*, translated by Manouchehr Tabibiyani, 7th edition, Tehran University Press, Tehran.
- Hasheminejad, Sohrab and Mohammad Rahim Eyvazi (2011). "Drivers of Change in Iranian Family Lifestyle", *Strategic Studies of Culture*, No. 2. <https://doi.org/10.22083/scsj.2021.142066>. [In Persian]
- Hasegawa, Nyozeikan. (1966). *The Japanese Character. A Cultural Profile*. Trans. John Bester. Tokyo: Weatherhill / Heibonsha.
- Heidegger, Martin (1971). *Building, Education. Ethnoscapes Series*, London: Avebury Press.
- Hendry, L.B. et al. (2014). *Leisure and lifestyles of young people*, Translated by Gharamarz Kekuli Dezfouli and Morteza Molnazar, National Youth Organization, Tehran: Third Generation. [In Persian]

- Hindu, Mikael, Ivani, Hadi, Nortqani, Abdol Majid (2011). "Investigating the impact of changes in the spatial system of Mashhad houses on contemporary lifestyle", *Haft Hesar Environmental Studies*, Volume 10, Issue 36. <https://doi.org/10.52547/hafthesar.10.36.5>. [In Persian]
- Hirsh JB, Peterson JB. Predicting creativity and academic success with a "Fake-Proof" measure of the Big Five. *J Res Pers* (2008). 42(5): 1323-33.
- Hosseini, Fezhe Sadat, Azad Aramaki, Taghi, Bahar, Mehri, Azari, Hajar (2021). "Semantic Changes of Family in the Upstream Documents Issued by the Supreme Leader of the Islamic Revolution of Iran". *Quarterly Journal of Studies on the Iranian Islamic Progress Pattern*, 9(1). Dor: 20.1001.1.23295599.1400.9.14.1. [In Persian]
- Hosseinzadeh, Khadija, Mousavi Bardei, Seyed Ahmad, Mahrozadeh, Tahereh, Taghi Lu, Zeinab (2002). "Civilizing Components of Lifestyle in the Field of Consumption from the Perspective of the Supreme Leader (Madzaleh)". *Quarterly Journal of Studies on the Iranian Islamic Progress Pattern*, 11(1). Dor: 20.1001.1.23295599.1402.11.1.3.4. [In Persian]
- Javadi Amoli, Abdullah (2012). *Mafatih al-Hayah*, Tehran: Esra Publishing. [In Persian]
- Khorsand Niko, Morteza, Sabqrou, Delaram (2023). "Levels of Effectiveness of Power Structure on Architecture of the First Pahlavi Period", *Bagh-e-Nazar*, No. 124. <https://doi.org/10.22034/bagh.2023.371325.5295>. [In Persian]
- Kiani, Mustafa (2004). *Architecture of the First Pahlavi Period: Transformation, Ideas, Origin and Formation of Architecture in the Twenty-Year Period of Contemporary Iran, 1320-1299*, Tehran: Institute for the Publication of Contemporary History Studies of Iran. [In Persian]
- Lali, Mohsen, Abedi, Ahmad and Kojbaf, Mohammad-Baqer (2012). Construction and Validation of the Lifestyle Questionnaire (LSQ), *Psychological Research*, 15(1), 16-80. SID. <https://sid.ir/paper/66306/fa>. [In Persian]
- Lee, H. J., Carucci Goss, R., & Beamish, J. O. (2007). Influence of lifestyle on housing preferences of multifamily housing residents, *Housing and Society*, 34(1), 11-30. doi:10.1080/08882746.2007.11430542
- Leslie, G. R., Larson, R. F., & Gorman, B. L. (1994). *Introductory sociology*, Oxford University Press.
- McKee, J. B. (1974). *Introduction to sociology*, Holt McDougal.
- Mehdipour, Samsam (2014). "Investigating the evolution of the family system in Iran", *International Conference on Behavioral Sciences and Social Studies*, Volume 1. SID. <https://sid.ir/paper/822343/fa>. [In Persian]
- Memarian, Gholam-Hossein, Madhahi, Seyyed Mehdi, Seyyedi, Arash (2015). Reading and Understanding Continuity and Change in Spatial Organization of Local Houses, *Islamic Architecture Research*, No. 7. <http://jria.iust.ac.ir/article-1-252-fa.html>. [In Persian]
- Memarian, Gholamhossein, Hashemi Toghar-Jordi, Seyyed Majid, Kamalipour, Hesam (2010). "The Influence of Religious Culture on the Formation of the House: A Comparative Comparison of Houses in the Muslim, Zoroastrian and Jewish Neighborhoods of Kerman", *Quarterly Journal of Cultural Research*, No. 2. <https://doi.org/10.7508/ijcr.2010.10.001>. [In Persian]

- Moein, Mohammad (1992). Moein Dictionary, Tehran: Amir Kabir Publications. [In Persian]
- Moghznizadeh Tarshizi, Mehdi, Abdemjiri, Amin, Madhahi, Seyyed Mehdi (2010). "Analysis of the Position of Social Interactions in the Spatial Structure of Traditional Houses (Case Study: Kashmar City)", *History of Architecture of Greater Khorasan*, Volume 11, No. 40. <https://doi.org/10.22034/jgk.2020.137969>. [In Persian]
- Mohammad-Hosseini, Parisa, Javan Foruzandeh, Ali, Jahani Dolatabad, Esmaeil, Heydari, Ali Akbar (2019). "Analysis of the Role of Lifestyle of Social Classes in Housing Pattern; Case Study: Houses of the Late Qajar and Early Pahlavi Periods in Ardabil", *Bagh-e-Nazar*, Year 16, No. 76. doi:10.22034/bagh 2019.138376.3667. [In Persian]
- Mohajer-Milani, Azadeh, Ainifar, Alireza (2012). Explaining the conceptual relationship between pattern and criterion in architecture, *Architecture and Urban Planning of Iran*, No. 24. <https://doi.org/10.30475/isau.2022.257504.1577>. [In Persian]
- Morgan, P. (2010). Towards a developmental theory of place attachment, *Journal of Environmental Psychology*, 30(1), 11-22.
- Nahavandi, Maryam, Lotfi Khacheki, Behnam (2013). The Impact of Individuals' Occupational Group on the Type and Amount of Their Cultural Consumption (Scientific Article of the Ministry of Science), *Cultural Studies and Communications*, Year 9, No. 31, 133-156. https://www.jcsc.ir/article_15385.html. [In Persian]
- Nasr, Seyed Hossein (2000). *The opinion of Islamic thinkers about nature*, Tehran: Kharazmi Publications. [In Persian]
- Nasseri, Neda, Momeni, Kourosh, Kakizadeh, Mohammad Amir and Vasigh, Behzad (2016). "Recognizing the impact of the occupation and social level of Muslim owners of Qajar houses in Bushehr on the formation of the hierarchy of privacy of the entrance space", *Firuzeh-e-Islam*, Year 2, No. 3. <https://doi.org/10.29252/ciauj.2.2.77>. [In Persian]
- Nazari, Masoumeh (2019). "The Consequences of the Western Lifestyle. The Western Lifestyle is a Knife to the Heart of Culture. The Knife of Western Life Cut Its Handle", *Shakhe Sabz*. Retrieved: 18th, May 2019, 13:30 at: [<https://shakhesabz.ir/news/240569/%D9%BE>].
- Nosrati, Shima, Zolfaghari, Abolfazl (2012). "The impact of the level of religiosity on the lifestyle of Tehrani youth", *Social Research*, Volume 5, No. 14, 101-117. <http://noo.rs/8aD2p>. [In Persian]
- Noghrekar, Abdolhamid, Hamzenejad, Mehdi, Dehghani Tafti, Mohsen (2010). "Investigating the Impact of the Environment on Behavior and Ethics from the Perspective of Islamic Thinkers and Its Results in Environmental Design", *Armanshahr*, No. 5. https://www.armanshahrjournal.com/article_32657.html. [In Persian]
- O'Donnell, Mike (1985). *Age and Generation*. London: Tavistock.
- Pahlavan, Chengiz (2003). *The Roots of Modernity*, Tehran: Qatra Publishing. [In Persian]
- Pakzad, Jahanshah, Bozorg, Hamideh (2015). *The Alphabet of Environmental Psychology for Designers*, Tehran: Armanshahr. [In Persian]

- Panahi, Mohammad Hossein, Alaviyoun, Seyed Hadi (2018). "Generation Gap in Iran: Meta-Analysis and Critique of Previous Research", *Intercultural Studies*, Year 13, No. 36. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.1.17358663.1397.13.36.6.3>. [In Persian]
- Parsons, T. (1964), *The social system*, New York: A Free Press Paper back and Macmillan. Pub.
- Phillips EM, Frates EP, Park DJ(2020). *Lifestyle medicine*. *Phys Med Rehabil Clin N Am*; 31(4): 515-26.
- Pollack, Jacob Edward (1989). *Pollack's Travelogue*, translated by Kikau Jahandari, second edition, Tehran: Kharazmi Publishing Company. [In Persian]
- Rapoport, A.(2005). *Culture, Architecture and Design. Chicago, Illinois: Locke Science Publishing Company, Inc.*
- Safarina, Majid (2011). "The impact of different residential environments (villas or apartment types) on the mental health, happiness, and personal well-being of adolescent girls", *Social Psychology Research*, Volume 1, Issue 1. https://www.socialpsychology.ir/article_123180.html. [In Persian]
- Safuraei Parizi, Mohammad Mehdi (2014). "Effective Family Indicators", *Islamic Research Journal of Women and Family*, Volume 1, Issue 1. SID. <https://sid.ir/paper/391240/fa>. [In Persian]
- Salehi, Sadegh, Kabiri, Afshar, Karimzadeh, Sara (2016). "Investigating the Role of Gender in Environmental Orientations (Case Study: Urmia City)". *Environmental Science and Technology*, Volume 18, Issue 1. <https://sanad.iau.ir/Journal/jest/Article/839710/FullText>. [In Persian]
- Schultz, Christian Norberg (2009). *Genius loci: Toward a Phenomenology of Architecture*, translated by Mohammad Reza Shirazi, Tehran, Rokhdad-e-No. [In Persian]
- Segalen, M. (1991). *Historical Family Sociology*, translated by Majid Elyasi, Tehran, Markaz pub.
- Sharafeddin, Seyed Hossein (2015). "Consumerism in Modern and Religious Lifestyle", *Lifestyle Research*, Year 1, Issue 1, 7-30. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.24763101.1394.1.1.1.0>. [In Persian]
- Sharghi, Ali, Ben Molan, Sohadi (2013). "Similarities and Differences in Adults' and Children's Satisfaction with Open Spaces of Tehran Residential Complexes", *Sustainable Architecture and Urbanism*, Year 2, Issue 1. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25886274.1393.2.1.2.5>. [In Persian]
- Shasati, Shima, Flamki, Mohammad Mansour (2014). "The Relationship Between Lifestyle and Iranian Housing", *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, Issue 13. <https://doi.org/10.7508/isih.2014.23.005>. [In Persian]
- Sheikh Akbari, Noushin, Soheili, Jamal al-Din, Armaghan, Maryam (1402). "Analysis of the Impact of Modernist Lifestyle on the Spatial Continuity of Extroverted Houses of the Second Pahlavi Period in Tehran", *Haft Hesar Environmental Studies*, Volume 12, Issue 46. <http://hafthesar.iauh.ac.ir/article-1-1982-fa.html>. [In Persian]
- Shell, Mary (1989). *Lady Shell's Memoirs*, translated by Hossein Abu Torabian, Tehran, Nashre-no Publishing House.
- Shiri, Hamed (2017). "Cultural Globalization and Generational Identity Transformation: A Study of the Lifestyle of Parents and Children in Sanandaj", *Socio-Cultural Development Studies*, Volume 6, Issue 4. <http://journals.sabz.ac.ir/scds/article-1-564-fa.html>. [In Persian]

- Simmel, Georg (1990). *The Philosophy of Money Tom Bohomer & Pavid Frisby*. Trans., Second enlarged Ed. New York: Rutledge.
- Stock, Mathis. (2007). 6. *Théorie de l'habiter*. Questionnements.Armillaire: 103-125.
- Stuart Mill, J. (1869). *The title page of first print of Subjection of Women*
- Toffler, Alvin (1995). *The Third Wave*, translated by Shahindokht Kharazmi, Tehran: Fakhte Publishing, tenth edition. **[In Persian]**
- Van Houten D.R. Thmpspn, J.D.(1970), *The Behaviorial Sciences*, Addison-Wesley Pub.
- Veblen, T. (1899). *The theory of the leisure class*. New York: The New American Library.
- Yazdanfar, Seyed Abbas, Naserdoost, Zohreh (2019). "Changes in lifestyle and physical patterns of houses and their mutual effects from the Zand period to the present (case study: Maragheh city)", *Architecture and Urban Planning of Iran*, Issue 17. <https://doi.org/10.30475/isau.2019.90968>. **[In Persian]**
- Yousefzadeh, Hassan (2019). "Frequency of words related to and related to lifestyle in the Holy Quran". *Quarterly Journal of Studies on the Pattern of Islamic Progress in Iran*, 11(2). <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23295599.1402.11.2.3.6>. **[In Persian]**
- Younesi, Golzar, Armaghan, Maryam, Saghafi, Mohammad Javad (2019). "Reflection of lifestyle changes in the architecture of houses of the occupational classes of the oil companies of Iran before the 1950s (case study: Abadan city company)", *Bagh-e-Nazar*, Volume 20, Issue 118. <https://doi.org/10.22034/bagh.2022.349486.5219>. **[In Persian]**
- Zare Shahabadi, Akbar, Taher, Maryam (2016). "Intergenerational Study of Girls and Mothers in Yazd City", *Social Psychological Studies of Women*, Year 14, Issue 3. <https://doi.org/10.22051/jwsp.2016.2555>. **[In Persian]**

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.